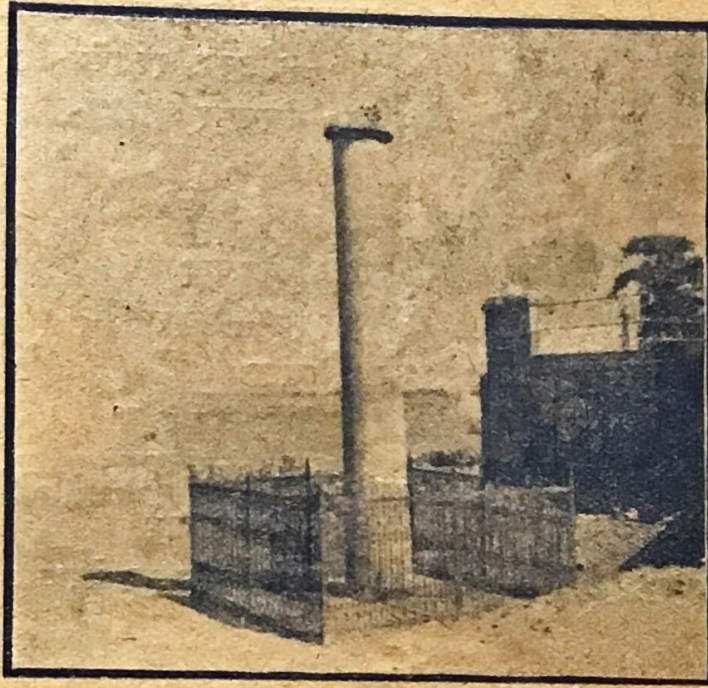

नमोतस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मपद्य

नेपाल भाषाया लय-पौ

गुकीया जिणोद्धार यायगु भार भीगु वोहले लानाचवन
व हे लुम्बिनी चंगु
भीगु गौरव भीत म्हसीका व्यूगु सम्राट अशोकं
स्वाना वंगु

अशोक स्तम्भ

वर्ष ६

तछला

बुद्ध संवत् २४६७

नेपाल संवत् १०७३

छगू अंकया १०)

दच्छिया चन्दा ३)

पूर्ण संख्या ६६

छु गन गुथाय सुयागु दु ?

विषय	लेखक	पौल्या	विषय	लेखक	पौल्या
बुद्ध-वचनमृत			बुद्ध सिमा (कविता)	...	२३३
न्हूगु युक्ति व मद्रंगु लँ	...	२१८	विद्यार्थी फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य		
माननीय प्रधान मन्त्री श्री उनुजु			११/६४१ ज्याठा भूवाबहाल		
अनु०— भिक्षु अनिरुद्ध			कान्तिपुर, नेपाल ।		
'लुम्बिनी-धर्मशाला			गौतम बुद्ध व प्रसेनजित	...	२३४
डा० ककरहवा बजार			अनु०—भिक्षु अगधम्म		
जि० बस्ति (उ० प्र०)			शाक्यमुनि विहार, पाल्पा-तान्सेन,		
गौतम बुद्ध व साम्यवाद	...	२१६	पो०—नौतनवा, इक्सवेंज-भैरहवा,		
श्री अनन्त रामचन्द्र कुलकर्णी			जि० गोरखपुर ।		
अनु०—उपासिका बुद्धलक्ष्मी			हाकु नुगः (कविता)	...	२३५
शाक्यमुनि विहार, पूर्व ४ नं० भोजपुर			भिक्षु विवेकानन्द		
खिखामाछा, टक्सार,			'धर्मोदय'—विहार		
पो० जोगबनि (पूर्णिया)			कालिम्पोङ्ग		
उरुय-थुरुय (कविता)	...	२२१	शब्द रचनाया छुं चुलि	...	२३६
विद्यार्थी शान्ति सुरभ			श्री आदि वज्राचार्य		
७२१, चिल्ला छेँ, कान्तिपुर, नेपाल ।			नागबहाल, ललितपुर, नेपाल ।		
अपूर्व दर्शन	...	२२५	छन्हुया खँ	...	२३८
अनु०—चन्द्रगुप्त			छकू खँ—भिक्षु अश्वघोष		
अनुवादकजुया खास नां मेगु हे दु ।			" श्री गजरत्न उपासक		
हँकेगु दिन	...	२२६	" श्री धुयाखां सायमि		
श्री तीर्थ नारायण			जवाहरलाल नेहरू	...	२३६
.....?			श्री बेखारत्न 'किरण'		
वर्तमान विश्वे...आवश्यकता	...	२३२	काजिगोदाम, कालिम्पोङ्ग		
श्री देवेन्द्र नेपाली			लुम्बिनीयालागी चन्दा	...	
.....?			समाचार	...	
			प्राहक दान	...	

नम्र निवेदन—धुगुसीया खाँया पुन्हीयागु समाचार गनंयागु ध्यन, गनंयागु मथ्यनि । उकिं थुगु अंके खाँया पुन्हीया समाचार तय्मफुत । आशा दु, पाठकगणं क्षेमा याना दी व समाचार छ्वया हया मदीनिपिसं नं याकनं छ्वया हया दीगु कष्ट याइ ।

—सम्पादक

अमील

“भासये जोतये धम्मं”
सम्पादक :— भिक्षु महानाम “कोविद”

ज्वलापादा

१०००

वर्ष ६

कलकत्ता

ज्येष्ठ वि० सम्वत् २०१०
जून ईश्वी सन् १९५३

अङ्क ८

बुद्ध-वचनमृत

गुक्रिया कर्म-फल भोगयाय् बले मनयात ताप मज्जीक
प्रीति जुया वैगु खः अज्यागु कार्य याय्गु असल ।

—धम्मपद ।

मनूत, छिपिं आशावादी जू । बुद्धिमानपिं गबलें निराश
ज्वी मखु । जि थःत जूगु हे स्वया । गथे जि इच्छा याना थों
अथे हे जुल ।

—जातक ।

तिष्ये ! छं शील, समाधि, प्रज्ञा स्वंगू शिक्षा स्यनाका ।
स्व ; काम, भव, मिथ्यादृष्टि व अविद्या प्यंगू बन्धनं छंत आक्र-
मण थमया । फुक बन्धनं तापाक च्वना निर्मल चित्तं ध्व लोके
विचरण या ।

—थेरी गाथा ।

न्हूगु युक्ति व मद्रंगु लँ

माननीय प्रधान मन्त्री श्री उनुजु

[सांची २९ नवम्बर १९५२ खुनु सकल देश देशान्तरया बौद्ध सभ्यतां पूर्णांगु महासम्मेलनं लिपा ३० नवम्बर खुनु अरहन्त श्री अप्रश्रावकपिनिगु धातु (=अस्थि अवशेष) स्थापना याःगु, विहार उद्घाटन महोत्सव व धातु निधान उत्सव, हानं महाबोधि सभाया ६० दँ सम्पूर्ण जूगुया हिरक जयन्ती महोत्सव समारोह सम्पन्न जुल । अनेक देश विदेशं बौद्ध भिक्षु संघपिं, अनागारिकापिं, उपासक उपासिकापिं, इतिहासाचार्यपिं आदि प्रतिनिधिपिं ३००० द्रलं मयाक उपस्थित जूगु उगु महा सम्मेलने बर्माया प्रधान मन्त्री श्री उनुजुं बियादीगु भाषण—अनु०]

श्री बु० सं० २४६० ति न्हापा भारत मध्य देशे राज कुमार छम्ह जन्म जुया बिज्यात । व महानुभाव सम्पन्नम्ह राज कुमार २६ दँ वैष दया- २४९०-दँति न्हापा वःगु बखते राज भोग नापं थः अत्यन्त प्रियम्ह कला काय सहितं परित्याग याना तपोवन बिज्यात । वसपोल जुलसां मेपिं सुं मखु भीसं कन्हे हे न्हूगु विहारे स्थापना यायूत बिज्याका तयागु अस्थि धातुया स्वामि जुयाबिज्याकपिं श्री सारीपुत्र व महामौद्गल्यायन भन्तेपित तँ प्यतँ जुयाच्वंगु अरहन्त मार्गस मध्यंतले ओवाद-उपदेश बिया बिज्याकम्ह भगवान बुद्ध तथागत सम्यक संबुद्ध वसपोल हे खः । भगवान बुद्धं बिया बिज्यागु धर्मो-पदेशयात अत्यन्त संक्षेप रूपं क्वे कनाबीगु उद्योग यायू ।

छम्ह हे नं शेष मज्जीक सकल प्राणिमात्र, इमि यःसां, मयः सां मृत्यु ज्वीसाथं तुरन्त छगू मखु छगू भचा दिना हे नं मेगु भवे अवश्य मेव जन्म जू मवनी त्यानु लंका च्वनी मखु । थुगु प्रकारं मृत्यु हानं जन्म धैगु महु । जुया च्वंगुया अन्त खने महुगु संसार सागरे गनं त्यानुल धका दिना च्वनेगु छुं मदयूक च्वीक यंकाच्वन । उगु मृत्यु, जन्म जुया च्वनीगु भव मध्ये साधारणं धायू माल धाःसा दर्जा (=तँ) प्यतँ दु । यथा—

(१) ब्रम्हा

(२) देव

(३) मनुष्य

(४) पशु...आदि क्वे यागु भव ।

थुगु प्रकारं मृत्यु जुया च्वे कना वयागु छगू मखु छगू भवे जन्म जुया, आराम कया भचा हे नापं दिना च्वने मदयूक चात्तु मतु चाहीका लोम-द्वेष-मोह अन्त मदयूक खय-वय ज्वीका च्वने माःगु मेता कारणं मखु । व प्राणिपिनिगु भवे हा कया च्वंगु लोभ, द्वेष, मोह रूपी क्लेशया निरति हे ज्वीका च्ववे माःगु अचश्य खः । थुकी नापं शंका याना च्वनीम्ह व्यक्तियात बुद्धिमान समभे ज्वी थाक्वी ।

सामान्य रूपं विचार याना स्वत धाःसा पशु आदि क्वे च्वंगु तँ च्वपिं प्राणिपिनियासिनं मनु जुया जन्म ज्वीगु उत्तम । मनूया सिनं देव-मुक्तज्वी मफैगु तापिनिगु तँ उत्तम । देवता पिनिया-मय । सिनं ब्रम्हाया तँ उत्तम धका समभे जूसां तभि, धार्थे हे यथार्थ रूपं धायू माल धाःसा भव (=उत्पत्ति) धाको हे उत्तम श्रेष्ठ धायू बहगु छगू हे महु । भवयात खुशि-प्रसन्न साथ इच्छा यायू मज्यू । छाया धाःसा पशु ज्वीमा, मनु ज्वीमा, देव ज्वीमा, [कृपया २२२ पृष्ठं निसँ स्वया दिसँ]

जूया निरति साधारण मनूतयूत दृष्टान्त क्यनाबी फैमखु निगूगु खण्ड अर्थात् निव्वगु अंशे थुगु हे आत्म भावे ज्वी फैगु जूयानिर्ति दृष्टान्त खने दयूक जांच वूम याका स्वे ज्यूगु विषययात जि हानं भति स्पष्ट याना केनेगु इच्छा दनि ।

लोके मनूतयू मने विशेषरूपं खनेदया च्वंगु स्वभाव छगू, न्ह्यागु हे वस्तू जूसां सम्पूर्ण रूपं विश्वास याना पूर्ण रूपं विश्वास कायू मफैगु जुयाच्चन । मनूत शरण जूला ? वनाच्चंगु थःथःगु धर्म हे जूसां संशय-शंकां मुक्त मजू । उपमा—

बुद्ध धर्मे तःसतं भक्ति भाव दुपिं मनूत अथवा भिक्षु संघपिनि विषये हे निं विचार याना खेनु । इमिके भाव भक्ति पूर्वक शरण वना च्वनागु बुद्ध धर्मे छिमि सम्पूर्णरूपं विश्वास जूला ? धका न्यना स्वसा उम्ह व्यक्तिया तप्यंगु उत्तर “गबले” २ गनं २ शंका संशय उत्पन्न जुयावो” धैगु हे जक जवाब ज्वी ।

सोजार्थगु भावं उत्तर बीम्हस्यां सत्यगु खँयात यथार्थ रूपं छुं हे गुप्त मयास्य थथे धका हे जक लिसः बी । मेगु उत्तर बी फैमखु । छाया प्रथमगु श्रेणी ध्यनेव । धाःसा मनूतयूगु छचाखेरं च्वंगु समस्यायू संशय-शंका दया च्वनीगु

ध्व स्वभाव धर्मया हेतु हे खः । तथापि अथे जूसां तभि प्रथम श्रेणी (तँ) थ्यने धुंक्मह व्यक्ति छम्ह-सिके भगवान बुद्धया धर्मे संशय शंका दक निर्मूल ज्वीक सम्पूर्णरूपं नष्ट ज्वी धुंकेमा । कारण छाया धाःसा उम्ह मनूनं थःगु आत्मिक ज्ञानं दुक्ख निरोध ज्वीगु यथार्थ धार्थेयागु सुखयात साक्षात्कार याना कायू धुंक्गु हे खः ।

वयासिनं अधिक विशेषता दुगु श्रेणी जुलसां तृतीय श्रेणी जुयाच्चंगु, अनागामि मार्ग खः । थुगु विषये जितः आपा मखु स्वल्प मात्र छुटे याना प्रकाशयाना क्यनेगु अवकाश व्यु । न्ह्याको हे भिंगु चित्त दुम्ह थ

ज्वीमा, वयाके मयोगु व तँ पिकायगुलिं मुक्त ज्वी फैमखु । न्ह्याको हे शक्ति व उद्योग आदि दुम्ह मनू तृतीय श्रेणी थ ज्वी व्यु वयाके ग्याःगु, शोक ज्वीगु थ्यनेव । चित्तं मुक्त ज्वी फैमखु । भिंगु वहागु चित्त दुम्ह मनूनं हहसे हह तक तँ मोगु चित्तयात अवस्था परिस्थितिया अनुसारं छुं समय परिक्षेद तक सम्म त्यकयू याना काव्वी जक कयातयू फै, उकियात बिलकुल हे मदयूका छुं कदापि फैमखु । उकिया निरति थः थःगु नुगले दुगु क्रोध (तँ) ग्वारा दासि वयाच्चंगु थः थः पिसं हे जक सी । न्ह्याको हे वीर जुया अपार शक्ति दुम्ह बहादुर जूसां तभि, त्राश (ग्यागु) चित्तयात समय परिक्षेद अनुसारं हे जक काव्वी कया शान्त याना तयू फै । अथे जुया च्वंगुलिं थः थःगु हृदये दया च्वंगु ग्याफरगु त्राशचित्तं डगमगे जुया च्वंगु थःथःगु चित्तला थः थःपिसं हे जक सीके फै । परिचित विज्ञानन ज्ञान मदुपिं मेपिसं कदापि सीके फैमखु । तृतीय श्रेणी थ्यना च्वंगु अनागामि मार्गं थ्यनाच्चंम्ह मनूयाके ब्रम्हा जूवनेगु आसक्त चित्त छगू हे जक बाकि जुयाच्चनी । ग्यायगु, तँ चायगु व काम रागं लिप्त जुया च्वंगु चित्त धैगु लेशमात्र भ्यामचा जक जूसां दै मखुत । वयात ग्याक, तँ चायूक व कामरागं चित्त चंचल ज्वीका बीफुम्ह व्यक्ति सुं छम्ह जक जूसां सारा चक्रबाले गनं हे गथिं ज्याम्ह हे नं ल्वीके फै मखुत ।

व स्वंगु तँयासिनं अधिक आश्चर्य जनकगु तँ जुलसां प्यंगुगु श्रेणी हे खः । तृतीय श्रेणी ब्रम्हा ज्वी चतुर्थ श्रेणी थ्यनीगु यःगु आसक्ती-प्यपुना च्वनेयःगु केवल इच्छा छगू जक बाकि दनि । घरी तर चतुर्थ श्रेणी (=प्यतेँ) थ्यनां अरहन्त पद साक्षात्कार ज्वीगु घरी केवल क्रोध चित्त, ग्यागु-त्राश चित्त, कामराग चित्त जक मखु अभिमानं तस्वाना, स्नेहे आसक्ततां प्यपुना च्वंगु चित्त व यः मयः आदि इच्छा दक लेश भ्याः भचा हे तापं

बाकि मद्यक नष्ट जुया अत्यन्त परि शुद्ध जूवनी । ध्व
प्यंगु श्रेणी (=तेँ) थ्यंम्ह व्यक्तियात तँ चाय्के,
म्याके, कामराग उत्पन्न याके, आसक्त रूपं प्यपुना च्वने
यःगु छुं छगू वस्तु लाभयाय्गुया आशा उत्पन्न
यानाबी फुर्पि थुगु सारा चक्रवाले गनं हे, सुं हे छम्ह हे
नं दै मखुत ।

थुगु प्रकारं प्रथम श्रेणी, द्वितीय श्रेणी, तृतीय श्रेणी,
चतुर्थ श्रेणी ज्ञानं खने द्यव उदय जुया वःगु स्वभाव
दृष्टान्त साक्षात्कार धर्मयात लिपायागु आत्म भावे
जक साक्षात्कार याना काय् दै
ज्वीगु धर्म धका प्रचार जुया च्वंगु ध्व धार्थे
यागु यथार्थगु स्वभाव धर्म मखु । आः थर्थे थुगु
आत्म भावे हे दृष्टान्त रूपं एकान्त निश्चय नकसां थः
थमं हे अलग अलग ब्वटि बाटि थला बांलाक थ्वीका
सीका साक्षात्कार यानाकाय् फेगु स्वभाव धर्म हे
अवश्य नं खः ।

आः थौं कन्हे इन्जक्सन, रेडियो, जेट हवाई जहाज,
ऐटमबम आदि वस्तु कृया द्यका हःगु युक्तियात सुनां
द्वयका हःगु धका, सोभ्वूम याना
छको परिक्षा याका सौका थ्वीका काय्या निति संसारे
स्वकेगु इच्छादु प्रकाश याना हैगु बखते वैज्ञानिक
इन्जिनियरत सकलसिनं व न्हूगु युक्तियात परीक्षा
याना प्रत्यक्ष याना स्वेगु कोशिश याई । व थर्थे हे तथा-
गत संभ्यक सम्बुद्धं थः थमं तःधंगु दुक्ख कष्टसिया
लोके च्वंपि सत्व प्राणिपित हितोपकार याय्या निति
परियेषण-परीक्षा याना ल्वीका कया विज्यागु, थुगु
आत्म भावे हे दृष्टान्त थः थमं हे परीक्षा याना स्वे फुगु
ज्यूगु युक्ति यात आपालं जनतापिसं थः थमं परीक्षा
याना मस्वस्य अर्थे सित्तिकं नष्ट याना छ्वेगुला कदापि
योग्य मजू । गुगु धर्मयागु आन्तरीक स्वभावयात
भासँ स्वयादिसँ थः थमं हे अनुभव परीक्षा याना स्वया
दिसँ धका न्होने थ्यं क च्वना हे लहा वात्तु वाना सःता

च्वंगुथे च्वंक स्पष्ट प्रसिद्ध जुयाच्चन । थुगु स्वभाव
धर्मयात छगू जक समाज धर्म अर्थात हिन्दु, मुसल-
मान, कृष्टान आदि अलग २ जुया च्वंगु धर्म छगू धैगु
दृष्टि स्वया च्वनेगु आः भतीचा जक यातनि तोता
छ्वेनु । थुगु धर्म स्वभावयात संशय-शंका नष्ट याना
बीगु युक्ति, क्रोध-तँयात नष्ट याना बीगु लँ-युक्ति, म्यागु-
त्राश व शोक ज्वीगुयात निरोध-नष्टयाना बीगु लँपु-
युक्ति, काम रागं लिप्त जुया च्वंगु चित्त, विचिकिच्छा
(शंका) आदि सकल मभिंगु चित्त धाकोयात लेश भ्या
भचा हे बाकि मज्जीक निरोध याना छ्वेफुगु छगू जक
जुया च्वंगु छगू युक्ति-साधन धका जक निं समभे जुया
थः थमं हे परीक्षा-जाँच याना स्वेनु । लोके न्हूगु वैज्ञा-
निक युक्ति छगू उत्पन्न जुया वैगु बखते, वैज्ञानिका-
चार्यतयसं उगु युक्ति ठीक जू मजू, सत्य वा असत्य
सकलि वा नकलि धका थः थःगु शक्तिदको प्रयोग
याना अनुभव-परीक्षा याना स्वैथे तं । तथागतं धार्थे नं
हे भीत मुक्ति लाभ ज्वीगु धर्म युक्ति छगू ल्वीका मकास्य
हे मगाःगु जूयानिति थः थःगु दको शक्ति प्रयोग
याना अनुभव-परीक्षा याना स्वया दिसँ धका केवल
थौं थुगु महा सम्मेलने उपस्थित जू भापि जनतापित
जक मखु परं सारा संसारया जनतापित जिं करुणा
मैत्री पूर्वक उत्साहित तथा निवेदन यानागु जुल ।

जिमिगु देशे थुगु धर्म स्वभावयात परीक्षा अनु-
भव याना स्वया विशेष रूपं उगु २ च्वे कना वयागु
विष्टगु श्रेणी थ्यंपि व्यक्तियिं प्रसिद्ध रूपं विद्यमान जुया
च्वंगु कारण थौं जिं थन छिकपिति न्होने दँना विशेष
प्रौढ़ रूपं प्रकाशित यानागु दु ।

लोक वासी सकल बुद्धिमान जनतापिसं थुगु मद्रंगु
न्हूगु दुक्ख रूपी संसार सागरं मुक्त जुया वने फेगु
तप्यंगु लँयात थः थःगु ज्ञान चक्षुं दृष्टान्त रूपं खंके
फया छन्हुया दिने थुगु महानगु भयानक जुया च्वंगु
भव दुक्खं मुक्त ज्वी फय्मा धैगु थगु व्याख्याने जिगु
अन्तिम वाक्य जुल । अनुवादक—भिक्षु अनिरुद्ध

अपूर्व दर्शन

अनु०—चन्द्रगुप्त

देवदास व शरणपाल ला व लुसिथें मिले जू ।
बिचा व वयस नं समान जूगुलिं इमिगु मित्रत्व भं
बलागु खः । हरेक सफू-सिफू व पत्र-पत्रिका स्वइच्चंपिं
जुयाः निम्हसिकें बुद्धि नं न्याक हे दु । निम्हसियां
विवाह नं ज्वी धुंकल ।

कन्हे स्वाया पुन्ही । न्हापा गुबले हे शील काय
मनीपिं जुया आः छक अष्टशील हे कायगु मती तथा
निम्हं विहारे वन । वन्दना याना छखेलिक नापं फेतुत ।
निम्हसिया मने नं छगू खँ भन्तेयात धायमाःगु दु । तर
म्हुतुं प्याहां वय्त लँ मदया सुंक च्वनाच्वन ।

भन्तेनं आका भाकां भाल धायवं ल्हा बिन्ति याना
धया यंकल 'खः भन्ते ! जिमिसं थौं तक शील छक हे
मकयानि उकिं कन्हे छक अष्टशील हे कया परिशुद्धरूपं
शील रक्षायायगु जिमिगु बिचा खः । बरू न्हिच्छिं
जंगले च्वं वने माःसां च्वने । शहरे ला बांबांलापिं रूपव-
तौत वया वना च्वनी । व खनीबले चित्त आकुल
व्याकुल ज्वीगु । विहारे च्वंसां जिमिगु मन शुद्ध ज्वी
मखु । उकिं जिमिं निम्हं कन्हे शूनशान जंगले वना
शीलयात छन्हु जूसां बांलाका पालान याय् । आः जिमित
छलपोलया आज्ञा मालाच्वन ।

इमिगु थव वचनं भन्तेयात छगू सूत्र लुमन । धया
बिज्यात-छिकपिनिगु विचार ला साब हे बांला । बांलाक
पाले मयानागु शीलं थःत छुं नं शुभ सिद्धि दै मखु ।
शील रक्षायाय्त एकान्तगु थाय् नं माःगु खः । उकिं
छिकपिनिगु विचारयात जिं समर्थन थाय् । गथे सुना
परन्त गामे च्वंपिसं लवहँतं अप्पां केक वल धासा इमिसं
कथिजा दा वई मखु मती तथा जिं इमिगु प्रति मैत्री

भाव तय् धाम्ह पुन्स्थविरयात 'ज्यूका ! पुण्ण, छुं'
जुया इमिसं छंत कथि हे दा वल धासा छंगु मने छु
भावना लवी ?' धका भगवान बुद्धं न्यथें जिं नं छिकपिके
न्यने—“ज्यूका ! छिकपिं मनूत मदुगु शून्य वनान्तरे
च्वना शील पाले याना च्वनीगु घरी सुं छम्ह मिसा
न्होने वल धासा चित्ते छु विचार वैले ? खजा शून्यगु
वन धायवं आसपासे मनूत दुथाय् मखु । तर मनूत
मथ्यंगु गन दु ? हानं च्वे छिकपिसं धाःथेतुं आःतकं
क्लेश प्रहीनपिं मखु । अले अजागु अवस्थाय् अन वने
च्वं वंसा छिकपिनि मनोवृत्ति गथे ज्वी ? छु भावना मने
उत्पन्न ज्वी ?”

स्थविरया थव प्रश्न न्यने वं हे अपिं निम्हं अकूमके
जुल । वं वेगु ख्वा खल । हानं छक भिक्षुयागु ।

शून्यगु वनान्तर, मिसा व क्लेश थव स्वता छपुचः
जूबले अमिगु मने छु जुई व भट्ट लिसः बी थांकु ।
इमिगु मने न्हापां ला तःसकं छक भव फय् वल । श्रेष्ठगु
अरहत भूमिं छुटे जूगु भव, विभव, काम थव स्वंगू तृष्णां
पीडा जुया च्वंपिनिगु मनुष्यत्व गुगुं दुष्करगु अवस्थाय्
तःसतं वइ च्वंगु क्लेशया फय्यात महामेरू पर्वत थें
मसंसे च्वने मफुनि धैगु खँ इमिगु मने बिजुली थें चमके
जुल । एजूसां नं परे ज्वीगु बखते तुयूगु शंखथें खने
दुगु चित्त दमनया बारे दुष्कर भाव मदय्का अन्ध-
कारगु छायाथें खने दुगु अपुगु भाव तक पिक्या
कयनेगु मनुष्यत्वया दुर्बल्यगु ज्या खः ।

“भन्ते, मनूत मदुगु शून्यगु वने शील पाले याना
च्वनेगु अवस्थाय् सुं मिसा छम्ह खन धासा जिमिसं
छगु अवस्थाय् अशुभ भावनयाय् । न्होने च्वं च्वंम्ह

मिसा स्वीनिगू च्वमिना वनीगु पञ्चस्कन्ध धका क्षण
क्षणे लुमंका च्वने ।”—देवदासं धाल ।

भन्ते, उलि जक मखु ।

दर्शनं चित्त वैकल्पं, स्पर्शनं धन नाशनं ।

शयनं मरणं कुर्यात्, स्त्री प्रत्यक्ष राक्षसी ॥

सुक च्वना च्वंम्ह शरणपालं थ्व गाथा च्वना
पासाया खें त्यवा बिल ।

“विचार व खँ ला छिकपिनिगु साब प्रौढ़ जू ।”—
भन्तेनं धया विज्यात ।

—२—

शालवृक्ष, बरगद, अँ, जामून आदि मा व विशाल
लतादि झालं तोपुया च्वंगु शून्यगु वन । थासं थासे
सिमाया बिचे न्हाय्कं मा व मेमेगु लता आदि भाः दु
धैगु व कुमिचिया छें विषघोर सर्प दु धैगु साक्षि क्यन ।
सिमाकचां कचाथिया पथिकतयूत वां मदाय्केत व
निभालं मखेकेत दय्कातःगु पौथें थासे थासे दु । थ्व
हे शून्यगु वनया बिचे चिकिचा पुगु लँचा छपु नं दु ।
तर व लँ गुवलें गुवलें सि माःवनीपिसं जक छयला
तःगुलि अपाय्सकं चलतीगु नं व मखु । मेगु छखे पाखे
च्वंगु पल्यस्वां पुखू साब बाँला । ससतिक पल्यस्वां हः
दुगुलि पुखूया लः बुलुगु गनं गनं जक खने दु । लखँ
च्वे थाहाँ वया सूर्यरश्मि प्रबोध मतजुया च्वंगु पल्यस्वां
वैशाख पुन्हीं खुन्दु भगवान बुद्धयात पूजायायूत ठीक
जुयाच्वगुथें च्वं । थ्व हे पुखूया लिक्कसं तःभागु बरगद
सिमाया क्वे तुयूगु वसतं पुना पद्मासन याना भावना
याना च्वंम्ह योगावचर अथवा तपस्वीया म्ह चसिचासे
च्वं ! वयागु चाना तःगु व छयनातःगु सँ
जि दशशील उपासक मखु धैगु ला वयागु व हाकुसे
च्वंगु सँ हे न्वं वा । मिखा निगलं वै क्वळुका शालि-
कथें मसंसे च्वं च्वंम्ह व छुं भावनाय् लगे जुया च्वंम्ह
सिवाय समाधिस लगे जुया च्वंम्ह मखु धैग आस्वास

प्रस्वास व मिखा फुसि संकीगु बाँलाक परीक्षा याना
खे सःम्हसित प्रत्यक्ष ज्वी । अनं वागू मीलति तापाक
मेम्ह छम्ह नं सिमाक्वे फेतुना च्वन ।

द्यः निभा बी धुंका थासे थासे कपाय् ग्वारथें
च्वंगु तुयूगु सुपांय्चं तोपुया तःगु नील वर्णगु आकाश
पूर्ण चन्द्र कान्ति यईपुसे च्वं च्वन । चन्द्रमा न्हिला-
च्वन तर वन मौन जुयाच्वन । मानो सकल प्राणिया
उपरे एकाकारं मैत्री याना विज्याम्ह महा कारुणिक
जन्म जूखुनुयागु महान शक्ति लक्षण थौं नं खने दैथें
च्वना वल ।

पल्यस्वां पुखूया सिथे बरगद सिमाक्वे फेतुना च्वंम्ह
योगाचर भावनाय् लगे जुयाच्वन । वया न्योनेसं ह्या
च्वंगु स्वाँलं भ्यातुया च्वंगु शाल वृक्ष सिरर सिररं वया
च्वंगु फसं हः छहः निहः व्वया वै हाया वइ हे च्वन ।
ताय् मदेक हे सिमाहःथें तुं मनुष्य जीवन नं कुतुं वनी
तिनि धैगु ध्यानीया मने भसक लुमंसि वल ।

ठीक बाचा इले तुयूगु पर्सिं व बाग लँचगु लँनं
फिना तःम्ह तुयूगु स्वाँल सपः तोपुया तःम्ह ल्यास्यम्ह
मिसा छम्ह व हे न्यःनेसं च्वंगु शाल सिमा क्वे च्वना
काकः छमूलिं स्वाँ थ्वयाच्वन । व मिसाया छयले च्वंगु
स्वाँ तिमिला जलं भं बाँलाका बिल । ह्याउँगु पल्यस्वां
हःथें च्वंगु वयागु म्हुतुसै छचाखेलं बरोबर म्यें
फेइगु शायद प्याकेत ज्वीमाः । तःधिक चसिचासे च्वंगु
शरीर ततःभ्वगु हाकुसे च्वंगु मिखा सनीबले मानो
तुयूगु पलिस्वाँले रस कायूत सना च्वंम्ह भमःथें च्वं !

* * *

स्वाँ थ्वइ च्वंम्ह युवती खना सिमाक्वे च्वना च्वंम्ह-
सिया मन भारा भारा मींगुथें च्वन । भट्ट “अस्थि
इमस्मि काये केसा, लोमा, नखा.....” प्रतिकुल अशुभ
भावनाय् मन छ्वेगु शुरू यात । तर मिखा निपां
तिसिना, म्हुतु “केशा, लोभा.....” ताय्दुथें म्हुथें

चक च्वंसां सफल मजू । मने दुनेला स्वां थ्वया च्वंम्ह
मिसा जकं लुया वई च्वन । तीन चार मिनेट वने न्ह्यो
वं हानं मिखा छक तीसक कना स्वल ।

वे कुतुं वइ च्वंगु स्वां बुलुं बुलुं मुंका च्वन ।
मन धुक् धुक् मिन । म्ह पीसे च्वं थें च्वनावल । वया
चित्ते ब्रम्हचारी शील फुत ।

च्वे कनार्थेंतुं सुन्दरी, शून्यगु जंगल, क्लेश सहित
चित्त थ्व स्वंगुं नं आः न्ह्यःने वयाच्वन । छुं गुगुं अव-
स्थाय गुण धर्म रक्षायायगु सम्म नं मनूयाके शक्ति
मदु धैगु असत्य धका तर्क थहरे याय् फःसां तभी ज्यां
थहरे याना क्यने थाकुगु खँ खः । मनूनं उत्तम धका
भाःपा च्वंगु गुगुं गुण धर्म रक्षायाय् बले ज्वीगु दुष्क-
रत्व मनूतय्सं हे थ्वीके मफुगु जुयाच्वन । मनूयात हे
थ्वीके थाकुगु गम्भीरगु थाय् मनुष्यत्वे आपालं दु ।
पुद्गलत्व परिमित खः । मनुष्यत्व अपरिमित खः ।
मनूयाके ज्ञानं यक्क दु । वयाके संसारं मुक्त ज्वीत माःगु
फुक्क थ्वीका कायगु शक्ति दु तर ज्यां याना क्यने धैगु
वयासिकं मनुष्ययात थाकु ।

वेँ कोछुना स्वां मुना च्वंम्ह मिसां गुबले थः पाखे
फःहिला स्वई धका आशायाना च्वंम्हं पलख तक मिसा-
यात मिखा हे फुति मयासे स्वई च्वन । तर सुन्दरी
धाःसा लिफः मस्व । तन मनं स्वां जक थ्वयाच्वन ।
सिमा क्वे च्वना च्वंम्हं अले छक थूसुक मुसु तल ।

मिसां लिफः स्वल । म्हुतुसी छकूचां न्हिला नं क्यन ।
अले वरगद सिमा क्वे पद्मासनयाना च्वंम्ह अनं दनाः
स्वां थ्वया च्वंम्ह सिथाय् वन ।

“जि थन वयागुलि उपासकया भावनायात बाधा
जुल थें च्वं । थुकी, क्षेमायाना दिसँ । थ्व स्वां निफो
थ्वय् धुने वं हे वने ।”—सुन्दरीं धाल ।

“मजू, मजू, जित छुं नं बाधा मजू । माक्क स्वां
थ्वया दिसँ । स्वां जिगु मखु । स्वां ला साब बांवांलागु
हे खः । अः, थन नं स्वां कुतुं वयाः च्वनका स्व !”

उपासक आः व हे मिसानाप स्वां मुनाच्वन ।
फय् वया व मिसाया सारि उखें थुखें फर फर फररं
सनाच्वन । बरोबर हाया वै च्वंगु सिला हः खँसां नं
आः वं थ्व मनुष्य जीवन नं थ्व हः थें तुं कुतुं वनीतिनि
धैगु भावनायागु खँ छुं लुमंगु मखु । वया छचाख्यरं
निश्चलभाव जूसा नं तभि मने ला शान्तभाव मदु । धौ
बजि वालेथें मने खँ वालाच्वन ।

स्वां थ्वय् धुंका वनेत संम्ह व मिसां वयापाखे नं
बागः मिखां स्वल । थुगु अवस्थाय् ला धात्थें बांलाक
हे प्यंग मिखा चूलात । वया मने प्रचण्ड जुया च्वंगु
ग्वफय् वय्त तयार जुल ।

बुद्ध भगवानयात पूजायाय्त यंकैतेनागु स्वां थ्वय्त
उपासकं नं भागकाल । उकिं उपासकयात नं पुण्य लाभ
जुल । आः जि वने त्यल । विदाका । थःगु भावना
याना दिसँ ।—मिसां अन्तिम रूपं धाल ।

उपासकया मने प्रचण्ड जुयाच्वंगु ग्व फय् तःसकं
वल । “सुन्दरी……! सुन्दरी……!!” धाधां मिसायागु
ल्हा निष्पां ज्वन ।

“हा ! हा !! उपासक वेँ जुल ला कि छु ?”—भय-
भूतम्ह मिसां न्यन ।

“सुन्दरी……!”

ख्वाले भुसु भुसुं वःगु चःति लँया घःने तिकि
नन । वयागु मिखा ह्याउंसे च्वंक च्याना च्वंगु हवां
कुचारथें च्वन । तर चन्द्रलोकं खया च्वंगु वन शान्त रूपं
न्ह्यः वय्का च्वन ।

“सुन्दरी……! सुन्दरी ! जित……!”—हानं छक धाल ।
तःसकं लहा थाथा याना लहा तोफिका सुन्दरी बिस्युं
वन । उपासक नं सुन्दरी ! सुन्दरी ! धा धां व मिसां
लिना व्वाय् वन । मिसा धासा सिमा बिचं बिचं छले
जुया फय्थें व्वां वनाच्वन । पलखलिया मिसा छमा
सिमाय् लिधंगु वं खँ, अनं गन वन वं मखं ।

च्याना च्वंगु सि दक्के जुल । व मिसा मामां मामां
जंगले उखें थुखें व्वां जुयाच्वन ।

x

x

x

अथे शोकाकुलं जंगलं विचं विचं ल्हा निष्पां छ्यने
तया, गुबले चूर्डका व्वां जुया च्वं बले मेम्ह नं छम्ह
अथे हे व्वां जुया च्वंम्हं खन । सःतल—'देवदास !'

देवदासं लिफः स्वल थःम्ह हे पासा शरणपाल ।
निम्हं नाप लात । पलख निम्हं सुंक च्वंच्वन । शरण-
पालं न्यन—“पासा, छाया गन व्वांयु जुयागु ?”

व हे स्वां थवः वम्ह मिसा मामां व्वां जुया च्वंम्ह
देवदासं लिफः बिल—‘अह ! पासा, जि बुद्ध-गुण लुमंकुं
लुमंकुं ध्यान याना च्वनागु अवस्थायु छक्कलं हे न्हाःने
बुद्ध रूप खड़ा जुया उखे थुखे चंक्रमणयात । धात्थे
नं रूवाः नं त्रना । तर वथे शान्तगु रूवा ला जि गुबले
नं मखनानि । धात्थे धायु माल धाःसा मैत्रीला छ्यलं
न्हायुपनं भयु भयु बिया वल । मिखा निगः धासा इन्द्र
नील माणिक्य थें च्वं । तापाकं स्वयु बले कपाया चिमिसं
दथवी तिकातःगु हाकुगु सिन्हः थें च्वं ! आपा छु वयान
यायु । चीहाक याना धाल धाःसा रूवा खने वं हे अथे
हे स्वया च्वने मास्ति वः । स्व, आःतकं मिखायु रूववि
मखनि । अथे हे जिथायु न्हाःने चंक्रमण याना च्वं बले
जिगु श्रद्धा ला थपायुसकं बढे जुयावल कि श्री पाद
निष्पायु नं छ्यो तया वन्दनायायुगु इच्छा जुल । जब
जि तीसकं दना; पासा, अबले हे बुद्ध रूप जंगलं सिमाया
बिचे खने मदया वन । अले जिगु मन चञ्चल जुया
हानं छक बुद्ध रूप दर्शनयायु दैला धका जंगले मामां
जुयाच्वना ।

देवदासयागु खँ न्यने धुंका शरणपालं वं न्यने
मलावं धाल—

“अह, पासा ! छं खंम्ह बुद्ध मूर्तिला जि हे खंम्ह
खनि । जि खनाम्ह बुद्ध नं अथे हे तुंका गथे गथे छं धाल ।
जि नं रूव रूवं माः जुया च्वनागु फ्यां फ्यु मफया
खः । ‘नुं माः वने’ धया अष्टशील कयाच्वंपि निम्हं
नाप नाप उखे थुखे बुद्ध रूप माः जुल ।

थुखे विहारे वैशाख पुन्हीया धर्मोपदेश सिधेका
थःत हे उपस्थान याईम्ह बुढाम्ह उपासक छम्ह पासा
व्वना शून्यगु जंगलया बिचे व हे भिक्षु वल । अमालिमा
क्वे वैशाख पुन्ही खुनु सुथ न्हापां थःके अष्टशील
कयाः बांलाक परिशुद्ध शील पालेयायुत शहर मज्जू धका
वने वःपि निम्हं उपासकपि अन ध्वः दुल ।

“छायु उपासक निम्हं व्वांयु जुया च्वनागु ?”
स्थविरं न्यन ।

“अह, भन्ते ! जिमि बुद्ध-गुण लुमंका भावना
याना च्वनागु अवस्थायु बुद्ध रूप छम्ह खड़ा जुया
उखे थुखे चंक्रमण यात । धात्थे नं अजागु शान्तगु
तेजपूर्ण रूवा ! अहो सफू-सिफूली दुगु वर्णन छु ? वर्णन
यायुत भाषायु वचव हे मडु । भतिचा स्वया च्वना,
अले जिमिगु श्रद्धा बिलि बिलि जाया वल । अले वसपो-
लया तुती हे वन्दनायायु मास्ते वल । जिपि दना ; तर
भन्ते, बुद्ध रूप जंगले तुं खने मदया वन । व हे शोक
सहायु मफया रूव रूवं बुद्ध रूप हानं दर्शनयायु
दैला धका आशा यायां माः जुया च्वना ।” छम्ह उपा-
सकया खँ सिजक धल, मेम्हसिया शुरु यायुत म्हुतु
वां जक छु खायुलात ज्वी ‘अ हा हा हा हा हा’ धका
न्हिला हःगु शब्द प्यम्हसिगुं न्हयुपने गूजे जुल ।

प्यम्हं आश्चर्य चाया उख्ये थुख्ये स्वल । सुं मडु ।
च्चे स्वत ! सिमा कचा ज्वना च्वंम्ह व हे स्वां थव वःम्ह
मिसा खन । स्थविरं सिमाच्चे स्वेवं मिसां क्वे थ्यंक
वल । विन्तियाना धाल—

“भन्ते, थुपि उपासकतयुसं खंम्ह बुद्ध रूप धका
वर्णन याम्ह गयु च्वं । खँ ला थव स्वां भचा थवयु धका
वनाम्ह उपासकत निम्हं ल्यु ल्यु वयाच्वंगु । बल्ल बल्लं
छले जुया अमालि मायु गयाःतिनि बचे जुल । थुमिसं
माला जूम्ह बुद्ध मखु, जि !”

निम्हं उपासक वयाथायु पाखे न्हां वन । अन
महास्थविर दु धैगु इमिके होश मडुगु खःला वास्ता
मयागु खःला तर इपि व मिसापाखे वन । अबले
तुरन्त मिसां ‘जि सुखः स्युला ?’ धया स्वम्हसियां मिखा
फुति छक याःबले व मिसा खने मदया वन ।

हंकेगु दिन

—श्री तीर्थलाल

उषाया जीवने थौं न्हूगु परिवर्तन जुल ।

न्हापा मांबौया अधीने च्वना थःगु अधिकारं वंचीत

जुया च्वंगुया, थौं थःगु अधिकार प्राप्त जूगुलिं ला ?

मखु !

शिक्षा अध्ययन याय् दुगुलिं ला !

मखु !

अथे हे थौं कन्हेया रंग ढङ्गं जक नं मखु ।

उषा छम्ह स्वच्छन्द नारी ।

थौं शिष्यया शिक्षक ।

याकः जीवनया दाम्पत्य जीवन ।

दुःखया सुख ।

कन्या थौं श्रीमती ।

न्हापा पासाया थौं पति ।

म्ह्याय्मचाया थौं भलिमचा ।

न्हापा लक्ष्मीनीया थौं गृहणी जुया ।... ।

उषा थौं भमचा जुया म्ह छम्हं थरौं कुरुं तोपुया

खाता क्वेसं बालिसे भोसुना च्वन ।

व भोसुना च्वंगुया वेदना !

कष्ट,

दुःख;

गुलि जुल ज्वी व भमचा ज्वी नं पिसं हे जक सी ।

मेपिसं सौ धौगु अनर्थगु हे खँ खः ।

उखुनु,

वयागु मने रंग रंगयागु कल्पित स्वौं माः हन ।

अनेकौं संकष्ट,

बाधा ।

म्यानापुस्य च्वंगुयात.... ।

वं खण्डन याना वं यंकल ।

छेँ या जहानपि फुकं भोजे इगः मिगः जुयाच्चन ।

वयागु कल्पित ध्यानयात भंग याय्गु शक्ति सुयार्के

मदु ।

मफु ।

उषा व हे कल्पना समुद्रलिसे व्वाँ व्वाँ वनावं च्वन ।

उषाया मनं मनं निश्चय यात कि—

“अहो !

थव गजव संसार..... !

छेँ..... ।

म्हिगःतले जि गन च्वनाम्ह ?

थौं गन लाः वल !

छु धौगु ?

म्हिगयागु सौख,

स्वतन्त्रता;

थौं जूबले गन वन ?

कन्हे खुनु दैला थें ?

म्हिगयागु सौख, मोज, स्वच्छन्दता !

थःत जन्म व्यूम्ह मांबौ तोता,

करपिनिगु छेँ,

ककुत्यानुक कछुना च्वने माल ।

कष्ट नया च्वने माल ।

छु ?

जि उँईं जकं मजूला ?

झुमीं जकं महःला ?

नत्र,

जि थन गथे लाः वल ?

छाय् वल ?

मखु, मखु,

उई जुया: मखु ।

झुमीं हया नं मखु ।

संसार व्यवहार थथे हे ख: ।

उखेयाम्ह थुखे,

थुखेयाम्ह उखे,

थ्वया म्हाय् वया भौ, वया म्हाय् थ्वया ।

म्हाय् बिया छ्वेगु, काय्यात मेपिनि म्हाय् ह्युगु !”

सास: छक: लहाना हानं शुरूयात—

“म्हिग जित निस: स्वस: मनू च्वना बाछ्छाई बाजं

थाका मोटरेतया: कावल ।

उगु बखते जिगु गयोगु हर्ष ?

गयोगु लहर ?

गुयोगु खुसियाली पन ?

बाजा थाका मोटरे च्वना वने दु बले.... ।

तर,

जिके थ्व समझना मडु कि

थौं थुलि कष्ट नय् माली ।

मां-बौया निर्दयता दिलं थौं जित: भतिचा हे माया

दया त:गु मखुत । थ:मं जन्मेयाना पालन पोषण याना

थौं थपाय्धौ जुईका करपिनिगु भरे बिया, गुकुत्तिक

वां छ्वत ।

हुं, सन्दुक,

उकी दुने च्वंगु,

थुलि हे मखा मानं जित व्यूगु ?

हाँ, अबुं जित न्हेपै दंक तिसां सुईकल,

तर, एनं—

थौं छाय् जीवन मेपिन्त ल:लहाना व्यूगु ?

निर्दयी स्वार्थे परायणता, अत्याचारी मखु धका

सुनां धाई ?

मखु, मखु ।

मां-बौया छु दोष ?

जब मिस्तेगु हक प्राप्त ज्वी धुंका नं थौं थ:गु वाक
स्वतन्त्रता काय् मफुगु हे दोष जिगु ख: ।

तर,

जिगु जक दोष नं गन ज्वी ?

जि बोली प्रष्ट याय् मफुसां तभी जि पितवी त्यं बले
ह्वाय् ह्वाय् ख्वया म्हां म्हां धाय्क धाय्कं मोटरे तथा
छ्वया ह:पिन्त निरदोषी जि धाय् फुला ?

ख्व ला, जि ख्वयार्थे मां नं ख्व: ।

का, न्हागु हे जूसां म्वाल ।

जुया वने धुंक्गु खँ तोता छ्व ।

आवंली भविष्ये ज्वीगु छु ख ।

ई: जा आपा मंत ।

चान्हेसिया १२ बजे साईत धा:गु ।

पाहां व:पिला क्वचा: ख्वा व: ।

कल मल ईग: मिग: अपाय्सकं मंत ।

जित: ह्वांके यंकिन ज्वी.....!

जिगय् तले वनेगु, न्यासी गय् वनेगु ?

ल्हा:गय् संकेगु ?

करपिंथाय् वे साथं य:य:थें सन धका मधाई ला ?”

छक: ताहांकगु झसुका तथा—

“छु जि पागलनीं ला मखुला ?

उईजा मजूला ?

मगज जकं मस्यंला ?

मखु, छु नं मजू !

जि दाजुया व्याहा बले नं खनागु दु, स्वयागु दु,

नाप ह्वांक्गु !

तता:जुयात जि हे वना व्वना हया ।

जि हे दाईनापं फेतुका ।

लँ च्व: गाच्य: गथी चिना बिया ।

दाई दँ बले व गथी खना सकलें हरररन्हिल ।

जि नं जा न्हिला ?”

धाधां फिसीक् न्हिल । हानं—

“जितः नं केहे भतं काःवई ।

तर वेक नापं च्वने मखु ।

जित नं चिना बी ।

ऊं.....।

जि गज्योमह ल्याः ?

गन गन सुनापं लाई सुनापं लाई ?

जिं खनीला वेकः च्वं च्वंगु ?

लाप हे लासां गाच्चगिच्च परसी च्व फुकं घे पुना

तेका, अले गनं ची फै ?

ऊं.....।

हके जा सिधईः जब कहाँ वय् ।

वसः इस तोते ।

वेकः नं कहाँ भाई, ख्वाः ख्वाः चूलाई ।

जि मझाला कोठां प्याहाँ वय् ।

पिनेच्वंपिसं ध्वातु ध्वाना दुत छ् वया हई ।

जि वने मखु ।

हानं ध्वातु मतु ध्वाई ।

तँ प्याहाँ वई

छक हकेका—‘जिमि मं.....।’

मखु, मखु,

थथे हकेगु नं जित अधिकार महु ।

जिं नं जिमि तताःजुयात ध्वातुमतु ध्वानागु दु ।

वेकः नं जित बो मव्यू ।

‘वेः छि.....।’

छकी जक धाःगु दु ।

थौं जितः नं.....।

जब द्वाहाँ वने, पिने च्वंपिसं न्यना च्वनी ।

खापा हतं स्वया च्वनी ।

अले ला कोठाय् कोठाय् पर्दा तया तईगु ।

“अह, अले खंला खापाय् चुक तय् त्यंगु ?”

प्याहाँ वे म्वाला, चुकू तयां... ..छु ज्वी छु ज्वी ?

सुनां छु धाय् फु ?

ऊं...हँ ।

छु याई ?

वनं ला छम्ह मनू मखुला ?

छम्ह नारीया उपरे माया, दया, स्नेह मदैला ?

हमला ला याः वै मखु ?

वै मखु,

कदापि वै मखु ।

बरू वेकलं प्रश्न याय्फु, छु बरू जिं बी फैला

उत्तर ?

लिसः बी मफै बले मने छु भाव तई ?

चिनःमह खाथें,

सिमां कुतुं वःमह माकः थें मज्वीला ?

सुनां छु धाय्फु ?

मखु, मखु ।

वेकः धं दिया न्ह्यो घः पह याना च्वनी ।

जि द्वाहाँ वन कि तीजक फांगा हतं स्वई ।

जिं क्येने मखु ।

वेकः गुलि उत्सुक ज्वी अले ?

जि नं मखं पहयाना फांगा हतं स्वेका !

वेकः नं फुलुक स्वयादीसा जिं तुलुक स्वे । वेकः

मुसुकक न्हिलादीसा जि फिसिक न्हिले ।

आह्वानयासा, इनकारयाय्.....।

दना भासा, जि ध्याकुने बिस्युं वने.....।

ल्हा ज्वना साला दीसा पिनेच्वंपिसं ताई भाय्

ल्हाय् ।

वेकः नं जीकीर यासा जिं.....!”

घुईंक्।—खापा खंगु सलं कल्पना धारा सुना वन । थेक लिफः स्वतं, केहे भत ! मुसुक न्हिला धाल—

“तताःजु नु, वसतं पुने ।”

वर्तमान विश्वे बुद्ध व बुद्ध-धर्मया आवश्यकता

श्री देवेन्द्र 'नेपाली'

संसारया माया मोह, द्वेष इष्यादी दुषि मानव जातिया उद्धारयालागी बुद्ध भगवानया अमृतमयी उपदेश आवश्यक खः। अयनं थौं कन्हे विश्वे गुलि भगवान बुद्धया व वसपोलया धर्मया आवश्यकता दु उलि न्हापा महु। छाया धासा थौं विश्वे तृतीय विश्व महा युद्धया लक्षण खने दया च्वन। गुकिया प्रभावं मानव-संस्कृति, सभ्यता फुक्कं अधोपतनया गाले कुटुंबनी। सच्छि निसः दँ न्हापाँनिसँ उन्नति जुया च्वंगु वैज्ञानिक उन्नति नौ जुया वनी। अनगिन्ति प्राणीयागु हिं संसार रंगे ज्वी। दानवं ताण्डव-नृत्य याई। विश्व छक हानं श्मशान तुल्य ज्वी। उदाहरण मासा भीत 'हिरोसिमा' दु। थौं नं अन आपालं अंग भंगपिं मनूत दनि। अनगिन्ति मातृ-पितृ हान मचात दनि। अनगिन्ति पति वियोगी नारी व पत्नी वियोगी पुरुषपिं दनि एवं युवक युवतिया सन्तान शोकं दाहपिं माँ-बाँपिं दनि। बमं ला बुना, न्हापु तज्ज्याना, नुगःच कूदला, क्वें चुं दना सिना वंपिं ६० द्व मनूतला लोमंका हे छ्वे धायका !

थ्व हे गति ज्वीगु हाहाकारया अनुभव याना विश्व थुरु थुरु खाना च्वंगु दु। थ्व सः थौं कन्हेया किसी किसी जुया च्वंपिनि न्हायपने द्वाहाँ वनीगु खःला ? थ्व निश्चय याय् साव हथाय् जुयाच्वन वैज्ञानिक उन्नतिया आधार-भूत उद्देश्य ध्वंषात्मक व हिंसात्मक खै मखु। थुकीया सत्यगु उद्देश्य जा मानव जातिया सुख-शान्ति व समृद्धि खः। वैज्ञानिकया थ्व पवित्र उद्देश्य ध्याकुने तया क्षणिक मानसिक उद्वन्धताय् लगे जुया अर्थात् व्यक्तिगतया राष्ट्रियताया स्वार्थया लागी मानव समाजयात निकःगु अणु बमया दुःख कष्ट बीगु सरा-

सर हे दानवता खः। थुजापिं दानवयात विश्वे स्वाना च्वनेगु अधिकार हे नं महु धाय् बले छुं द्वनी मखु। छम्ह मनूया छगू राष्ट्रया स्वार्थयालागी मानव समाजयात नाश याय्गु तःधंगु अप्राकृतिक विषय खः।

थुजापिं मनू, थुजागु राष्ट्रयागु स्वार्थे परिवर्तन हय्त इमिगु मने व देशया राष्ट्रीय अप्राकृतिक स्वार्थयात भीसं कोत्यला छ्वेमाः। तथागतया "बहुजन हिताय बहुजन सुखाय" या विश्लेषण विश्वे छक थ्वेका बी मालाच्वन। एवं विश्व शान्तियाय्त राष्ट्रीय स्वार्थ व व्यक्तिया (नायकया) महत्वाकांक्षि भावना अप्राकृतिक विषय खः धैगु जन जनया नुगःले दुछ्वया बी मालाच्वन। धाथें धाय् माल धाःसा अजागु ज्योतिया लागी राष्ट्रे 'बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय' पवित्र वाणी प्रचार व कार्य रूपे परिणत याय्गु हथाय् हे जुल। खतु थौंया वैज्ञानिक व साहित्यिक युगे थ्व वाणी सारा देशे थ्यना च्वंगु हे दु, अयनं लोभ अहंकारया नशाय् भुले जुया लोमंका च्वन। लोमनीगु छगू मानव जातिया स्वभाव खः तर थ्व स्वभावयात पुष्टि याय्थें लोमंसां थःगु स्वार्थयालागी लोमं पह याना बी। थुजापिं मनूतय् नुगःले हे बुद्धया अमृतमयी उपदेश दु छ्वया बी माला च्वंगु दु।

विश्व-शान्तियाय्त "राष्ट्र-संघ" (जेनेवा) स्वन (स्थापना यात)। अयनं दुतीय महा युद्ध जुया वं वन। अले व 'राष्ट्र-संघ' नं भंग जुल। कारण अशान्ति व अप्राकृतिक ज्या खँयाय् मखु याके मखु धका सत्य वाचा लहाना स्थापित जूगु संघे व वाचा पक्का मजुल। उखे हिटलरं जर्मन-जातियात विश्वे सर्व श्रेष्ठयाय्गु असंभव विषय पूर्ण याय्त 'राष्ट्रसंघ' यागु नियम भंग यात। थुखे मुसोलिनि अविशिनियाय् हमला याना 'राष्ट्रसंघ' यात अवहेलना यात। हानं वया लिपा (निगूगु विश्वयुद्ध

ज्वी धुंका) नं विश्वे अशान्तिया सुपाय्य ल्यं दया हे च्वंगुलि 'संयुक्त राष्ट्रसंघ' नां तथा आपालं देशयागु छगू संघ स्थापित जुल। वया थौं तक्कया कार्य विधि बांलाक बिचा याना स्वय् बले विश्वे शान्ति स्थापितयाय्त मुश्किलहे खने दु। कारण व संघे सत्यया गुञ्जाइश मदया व्यक्ति विशेष, राष्ट्र विशेषया प्रभाव आपा दु धाय्फु। थ्व हँया बःलागु प्रमाण कोरिया, वियत मिन, हिन्द चीन आदि देशे जुया च्वंगु अशान्ति व लड़ाई खः।

हानं थ्व संयुक्त राष्ट्र-संघ 'एशियावासीपिं नाप एशियावासी हे' ल्वाकीगु आइसन होवर (नव-राष्ट्रपति अमेरिका) यागु नव नीति परिवर्तनयाय् फैला ? थ्व लँ भविष्यया प्वाथे दु। अयूनं व संघे (सं० रा० सं०) व्यक्ति—राष्ट्र विशेषयागु क्षणिक महत्वाकांक्षि भावना थत थमतुं तःधं भाःपीगु भावनायात ध्याकुने छ्वया तथागतया पवित्र उपदेश 'बहुजन हिताय बहुजन सुखाय'

यात प्रधानता बिया ज्या-खँ यात धासा विश्वे शान्ति अवश्य ज्वी थ्व भीसं नुगःपा ह्केका घोषणा याय्फु। वसपोल तथागत बुद्धया पवित्र उपदेशे क्रान्तिकारी भावना व शान्ति ल्वाक बक जुया च्वंगु दु। गुगु थौंया विश्वे कार्यरूपे परिणत ज्वीव संस्कृति व सभ्य-ताया उन्नति जुजुं वनी। शिक्षा व विज्ञान मानव समाजयात, राष्ट्रायात एवं विश्वयात न्योने घनेगु लँ क्यना च्वनी। दकसिबे तःधंगु उपकार 'मानव-संहार' ज्वी मखु। विश्वे शान्ति जुयाच्वनी। महात्मा बुद्धया पवित्र उपदेशं विश्व शान्तिया इच्छुकपिं मानव समूह व आपालं राष्ट्रायागु मनोकामना पुरा ज्वी। विश्व मान-वया सुख शान्ति बढे जुजुं वनी। प्रस्तुत कारणं याना बुद्ध व वसपोलया धर्मया थौंया विश्वयात अत्यावश्यक जुया च्वंगु दु।

वृद्ध सिमा

—विद्यार्थी फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

च्वना जंगले दुःख स्वीतं मब्यूसे
छथाय् तुं जि थातं गनं चा मछ्यूसे
निभा लः चि द्वारा नसा थःगु दय्का
नसा नय्त गबले स्वीतं महेका ॥ १ ॥

बिया वास ज्ञानी महात्मादिपिन्त,
तथा तान्वया क्लान्त यात्रामिपिन्त
जिवा जन्तु भंगः व क्रीटादितय्त
बिया थः कृपा उगु तान्वगु छयाय्त ॥२॥

इले स्वां ह्या जि बिया भिगु गन्ध
वसन्ते क्यना थःगु शोभा अनन्त
हना जिन्दगी जि कया वायु प्रात
सि थःके सया जि बिया व्याक्यात ॥ ३ ॥

हरे आः जि वृद्ध जुया हीन शक्ति
मतः हा सुनानं जि के स्वल्प प्रीति
बरु भं जितः कोथला त्वाथला नं
बजारे जि यंका मिया काल दां वं ॥ ४ ॥

अनेनेगु सामान दय्का जि पाखें
जुया काल थौं सभ्य आपा मनुष्यं
गुम्हेस्यां भुतूया नसा यात हाय !
जितः थौं मदु हा सुयागु सहाय ॥ ५ ॥

हरे थःत ज्यूसा मदु मेगु वास्ता
सु बला, सु स्यला, सु घला व हे त्या
गथे थःत स्या खः अथे हे कतःया
मभाप्यु सुनानं थ्व स्वार्थी व जूया ॥ ६ ॥

गौतमबुद्ध व प्रसेनजित

अनु०—भिक्षु अगाधम्म

कोशलया ऋजुका प्रान्ते च्वं च्वंम्ह जुजु प्रसेन-
जितं थःम्ह चिवामि (चर पुरुष) यात सःता
धाल—दूत ! भगवान बुद्धयाथाय् हुं । वसपोलयागु
चरणे जिगु पाखें लहा विन्तियाना धाय्गु-भगवान !
थौं भोजन याय् धुंका राजा प्रसेनजित छलपोलया
सेवाय् उपस्थित ज्वी ।

दूतं छूयो कोछुका जुजुया आज्ञा फया काल ।
जुजुयात अभिवादन याना गौतमयाथाय् वन । थुगु हे
बखते जुजुया निम्हं रानीपिं जुजुया थाय् थ्यंकः वल ।
छम्हसिया नां 'शोभा' मेम्हसिया नां 'सुकुला' । निम्हं
गौतमया पुजारिनी । नकतिनि नाथं दूत छूया भगवान-
यात थ्व सन्देश छल कि जि भोजनं लिपा छलपोलया
सेवाय् उपस्थित ज्वी । छु महाराज, भगवान गौतमया-
थाय् वना छिसँ जिपिं निम्हं तःक्येँया नं अभिवादन
वसपोलयात न्यंका दी ?

रानीपिनिगु खँ न्यना जुजु मुसुक न्हिल हानं सुंक
च्वन । रानीपिं मौन हे स्वीकृति समझे जुया अनं वन ।
जुजु भोजन धुंका गौतमयाथाय् थ्यंक वन तथा वस-
पोलयात आदरं प्रणाम याना छखे लिक्क फेतुत ।

जुजुं निकगु बार गौतमया चरणे छूयो कोछुका
धाल—भगवान ! शोभा व सुकुला, निम्ह तः केहे पिसं
नं छलपोलया श्री चरणे अभिवादन याना हःगु दु ।

भगवान बुद्ध जुजुपाखे स्वया न्हिल तथा धया
बिज्यात—राजन् ! छु शोभा व सुकुला, निम्ह तःकेहेँ-
यात नं छि हे दूत प्राप्त जुल ला ? हँ, ज्यू ; जिगुपाखें नं
इमित आशीर्वादया सन्देश न्यंका व्यु ।

जुजु पलख सुंक च्वन । भगवान बुद्धया वचन न्यना
मने छक उथल पुथल जुल । अनंलिपा धाल—भगवान !

जिं थ्व न्यना कि थुजाम्ह सुं श्रमण वा ब्राम्हण मद्दु,
गुम्ह सर्वज्ञ ज्वी, गुम्ह सर्वदर्शी ज्वी । छु थ्व धात्थें
खः ला ? भगवन् ! गनं थुगु प्रकारया उपहासं छलपोलपित
कलंकितयाय्गु उद्देश्यं याःगु उपहास ला मखु ?

“थ्व हे खँ खः, राजन !” गौतमं उत्तर बिल । हानं
धया बिज्यात—“जिं थ्व खँ गुबलें मधया तथा न गबलें
थथे धाय् हे फै । गुपिं मनूतय्सं जिगु सम्बन्धे थुगु प्रकारं
भूठ खँया प्रचार यानाचवनी, उमिगु उद्देश्य धात्थें जित
कलंकित याय्गु हे ज्वी ।”

खँ सिधःथें च्वं बले प्रसेनजितं थः सेनापति विडू-
डभयात सःता धाल—‘सेनापति ! थौं राजान्तपुरे सुनां
थ्व खँ धागु खः कि श्रमण गौतमं धाल—थुजापिं श्रमण
वा ब्राम्हण मद्दु गुम्ह सर्वदर्शी ज्वी, गुम्ह सर्वज्ञ
ज्वी ।’

‘संजय ब्राम्हणं, महाराज !’—सेनापति उत्तर बिल ।

जुजुं सेनापतियाथाय् स्वया धाल—सुं मनूयात
छवया याकनं संजय ब्राम्हणयात जिथाय् आदरं सःता
हति ।

थ्व खँ आः थन तकं समाप्त जुल । जुजुं थःगु खँया
सिलसिला प्वीका धाल—भगवान ! ब्राम्हण, क्षत्री,
वैश्य, शूद्र थ्व प्यंगू वर्णे छुं भेद दु बाय् मद्दु ?

जिं जा भेद माने मयाना, राजन् ! छायाधासा
मनुष्य मात्रया सृष्टि याईम्ह तेज व वीर्य शक्ती विभेद
छुं मद्दु ।—जुजुयात लिसः बिया बिज्यात ।

प्रसेनजितयात गौतमयागु थ्व खँ सन्तोष जुल । वं
हाकनं आः थःगु मेगु प्रश्न थ्व शब्दं पेश यात—भग-
वान्, छु देवता मनुष्य लोके वैला ?

“राजन् व नं वः, म नं मवः ! गुम्ह देवता लोभी

ज्वी, वला मनुष्य लोके वः ; हानं गुम्ह लोभी ज्वी मखु
इपि मवः ।”

थुगु हे वखते प्रसेनजितयाथाय् छम्ह मनूनं वया
धाल—“महाराज ! संजय ब्राम्हण, गुम्हसित छिसं
सःतादिल, व वय् धुंकल ।”

‘वय् व्यु ।’—धया प्रसेनजितं गौतम बुद्धया खवापाखे
खल । संजय वल तथा लहा व्रित्तियाना जुजुया न्होने
दनाचवन । शायद व जुजु खना भ्याः ज्वी । वयाके जुजुं
न्यन—संजय ! राजान्तपुरे थौं छं हे थ्व खँ धयागु
खःला कि श्रमण गौतमं धाल—सुं उजाम्ह श्रमण बा
ब्राह्मण मदु, गुम्ह सर्वज्ञ ज्वी ; गुम्ह सर्वदर्शी ज्वी ।

‘मखु, महाराज ।’

‘अले ?’

‘जिं थ्व खँ मधया । थ्व खँ ला जिं सेनापति विडू-
डभया म्हुतुं न्यनागु जक दु ।’

प्रसेनजितं सेनापतिपाखे मिखा ल्हना स्वया
धाल—‘छु संजयं ठीक धागु खःला सेनापति ! बा छं हे

भगवानयाप्रती थ्व खँ ल्हानागु ला ? यदि खःसा हानं
छं खँ सुचुकेगु प्रयत्न छाय् याना ? थःगु दोष मेपिनि
छ्योले छाय् दिका ? छंत लज्या नं जुया मवः ला ?

सेनापति सुंक चवन । मानों व मौन रूपे थःगु अप-
राध स्वीकार यानाचवन । सेनापतियात तस्सकं लज्या
चाःगु खना गौतमं जुजुयापाखे दृष्टि तथा धया विज्यात
—वने व्यू राजन् ! चाहे थ्व खँ न्याम्हसिनं धाःगु
जूसां ! आः उकिं मतलव छु प्याहां वै ? राजापिनि
क्षेमा हे भूषण खः । अमिसं प्रत्येकप्राणिपित दया तय्
फेक्यमाः । राजन् ! दया व क्षमायात विशेषरूपं नुगःले
थाय् व्यु !

प्रसेनजितयागु मस्तक स्वयम् थःथमं हे गौतमया
न्होने श्रद्धां कोछुत । छाय् मज्जी ! गौतम श्रद्धा व भक्ति-
या साक्षात देवता मखु । हानं छाय् प्रसेनजित वया
पुजारी मज्जी ? छाय् मयाई वसपोल्यागु अर्चना ?
थुजागु पूजा व अर्चनां हे नं जा वसपोल संसारे धम्म-
राजा धागु खः !

हाकु नुगः

—भिक्षु विवेकानन्द ।

थ्व हाकु नुगः गबले तुइगु,

काम, क्रोध लोभं हाकुक कोगु ;

परया उन्नति खनेव थ्वला,

ही महि चाईगु फे जक ज्यूला !

थः जक ज्यूसा जग फुकं सीसां,

लय्-लय् ताईगु गुलि जक खंला ;

थःथें सः स्यू सुं हे मदु भाःपा,

च्चे च्चे धाइगु गय् च्वं बा बा !!

थःत न्याःम्ह छम्ह सि बीमाःसां,

वया नुगः चु हे चचः हिली ;

परया जूसा सर्वस्व हे व्यूसां,

खःका बिल वं धाई मखुनी ।

कतः घः चायूका थः नय्तला,

गुलि बाठा खंला थ्व हाकुचा;

थ्व हाकु नुगः गय् यचु केगु,

काम, क्रोध, लोभं, हाकुक कोगु !

शब्द रचनाया छुं चुलि

—श्री आदि वज्राचार्य

१०७०

छगू प्रकारं मनुष्य स्वभावं हे भूलं व दोषं छुटे ज्वीगु इच्छा याःपि खः । थथे हे संसारया व्याक्व पदार्थ व भाषाया नं बाँलागु शुद्ध रूप स्वयेगु इच्छा मयापि खै मखु । खजा भाषां आपालं ततःधंगु ज्या व्यू । मनु समाजयात मदेकं मगाःगु मध्ये थ्व नं छगू खः । अकिं थःगु उन्नत व विकाश यायेसा न्हापालाक भाषाया शिक्षण याये माःगु नं अत्यावश्यकता दु । भाषाया शिक्षाय व्याकरणयात विशेष स्थान दु । व्याकरणं हे भाषायात सुंदर व शुद्ध एकताय हनेगु ज्या याई । तर अयूसानं आः तर्क भी गुलि मनुतय ध्यान व्याकरणया महत्व व भाषा सेवापाखे अपायसक वंगु खने मदुनि थें च्व । तर विशेष थौं कन्हे भाषाया जमाना जूगुलि नं दके गुलि फत उलि याकनं अनेक भाषा व स्वभाषा शुद्ध व सुन्दर रूपं प्रयोग याये फय्के माःगु आवश्यकता हे दु ! छाय्धासा गुलि भाषा अशुद्ध वेठीक खतं प्रयोग याई बैगु प्रति मेपिनि अश्रद्धा ज्वीगु नं ला छगू स्वाभाविक थें हे खः ।

खजा भी थःगु थ्व भाषा शुद्ध व सुन्दर रूपं प्रयोग याये फेकेगुयात नं नाकं थाकु धाय् ज्यूगु मखु । छाय् धासा गुबले सुं गुम्हसें छुं भति जकसां थ्व भाषापाखे ध्यान तथा थ्व लेँ वव व्वाई, वेत अर्थे हे अवश्य थथे थः थमंतुं तत्कालं थुजोगु ज्याय सुविज्ञ प्राप्त जूवनीगु खने दु । अले छु थःके भाषा अशुद्ध व असुंदर प्रयोग ज्वीगु दै ? तर थ्व भाषाया भूल व दोष मदेकेगुली मेगु छगू दक्के ध्यान तयेमाःगु थ्व खः कि- यदि सुना नं ई व्यो स्वया थ्व भाषा सम्बन्धी सुधार याय्या निर्ति गुगु दुगु भूल व दोष बाँलाक क्यना वा

आलोचना यात धासा थुकीयात भीसं मनखिस्सिमीका उकीया विपक्ष जुयेगु व त्यरे मयाये मज्यू । बरु व उपदेश फक्क नं याकनं प्रहण याये माःगु जरूरत दु वा उकी हानं थःगु मत प्रकट याय् माः । थ्व हे लेँ तिनि थ्व भाषा शुद्ध एकरूप जुईगु खने दु । भाषा शुद्ध व एक रूप ज्वीगु हे उज्ज्वल, उन्नति व सभ्य भाषाया लक्षण खः । अकिं, आः थ्व क्वेयागु निगू प्यंगू खेँ नं भति बिचा याये बह थें खना—

(१) गुगु शब्द शब्दकृतन्त खः गुगुली अन्य, मध्यम, पुरुषया वर्तमान क्रिया शब्द “याः” या अन्ते “म्ह, पिं” प्रत्यय जुया बने जूगुलि थ्व शब्दे “याः+पिं=याःपिं, याः+म्ह=याःम्ह” यायेमाः । “याम्ह, यापिं” याय् मज्यू । थथे हे तुं “चिये+खि=चिखि” यायेमाः । ‘चिकि’ मज्यू । थुगु हे प्रकारं “म्हिते+व (भ)+सा=म्हिवसा” (म्हिभसा) यायेमाः । ‘न्हवसा, न्हवोसा’ याये मज्यू । “त्यले+सा=त्यसा” यायेमाः । अर्थात् त्यसा त्वायेगु धायेमाः । “तिसा” याये मज्यू । अर्थात् तिसा त्वायेगु धाये मज्यू । ‘दाये+सु=दासु’ याय्माः । ‘दसु’ याये मज्यू ।

(२) गुगु शब्द तद्धित खः गुगुली संज्ञा व विशेषण शब्दया अन्त्ये मेगु शब्द प्रत्यय जुया बने जूगुलि थ्व शब्दे “गुं+खि=गुंखि” यायेमाः । ‘गुकि’ याये मज्यू । थथे हे तुं “हा.+कल=हाकल (हाकः)” अकार मध्यवर्ति लकारान्त याये माः । “हाकोल (हाको)” ओकार मध्यवर्ति व अन्त्यवर्ति याये मज्यू । थुगु प्रकारं एक रूपया नियमानुसार ‘छकल (छकः), च्यातल (च्यातः), प्याथल (प्याथः), छगल (छगः), ज्यासल (ज्यासः), खिपत (खिपः), ध्याचल (ध्याचः)” यायेमाः । ‘छकोल

(छको) च्यातोल (च्यातो), प्याथोल (प्याथो), छगोल (छगो), ज्यासोल (ज्यासो), खिपोत (खिपो), ध्याचोल (ध्याचो) याये मज्यू ।

(३) गुगुं गुगु भाषाया तत्सम शब्द प्रायः तत्सम शब्द तुं याये माः । थुकी तत्भव शब्द याये मज्यू । ध्व खं कारक विभक्ति प्रत्ययपाखे नं बांलाक सी दै । थ्व संस्कृत भाषा नाम शब्द खः । “मनू, टका, शंख, राजा, रानी व ठीक” शब्द भीगु भाषाय् नं तत्सम शब्द हे याय् माः । तत्भव शब्द याना “मन्हू, तका, संख, लाजा लानी व थीक” शब्द याये मज्यू । थथे हे थ्व भाषाय् प्रायः तत्भव जुया चले जुया च्वंगु “सिन्हल, भमल, मनुख, पुखुल, स्वाहाने, कपुल, मलेच” हेतुं याये माः । थुकीयात तत्सम याना “सिन्दुर, भ्रमर, मनुष, पुष्कर, खपान, कपूर, मरीच” याना याये मज्यू ।

(४) गुलिं गुलिं भिन्नार्थ शब्दया छगूतुं शब्दरूप याये मज्यूगु शब्द नं दु । गुगु व्याक यकारान्त क्रियाया विध्यादि क्रियाय् “यु” प्रत्यय जुया ‘हियेगु’या ‘हियु’, ‘तियेगु’या ‘तियु’, ‘पियेगु’या ‘पियु’ ज्वीगु दुगुलिं मेगु शब्दया गुगुं विशेषण शब्द ‘हियु, तियु, पियु’ ह्रस्व उकारान्त शब्दया स्वरूप खःसां वहे छगूतुं शब्द याये मजिया भिन्न शब्द ‘हियू, पियू, तियू’ दीर्घ उकारान्त याये माः । थथे हे हानं यकार धात्वी भूत काल क्रियाया “(रङ्ग)-छित, (त्या)-जित,” शब्द दुगुलिं मेगु शब्दया व हे छगू शब्द याये मजिया गुगुं सर्वनाम शब्दया “छित, जित” शब्दया स्वरूप थ्व हे खःसां विशेष थुकी विसर्ग तना “जितः, छितः” यायेगु हे बांला ।

(५) गुलिं न्हापायागु तहागु वाक्य पलिसाय् थौं

कन्हेया चीहाकगु, न्हूगु, प्रचलितगु वाक्यया प्रयोग नं सीका कायेमाःगु नं दु ।—“वनाव, च्वनाव च्वना” या थासे “वना च्वन च्वना” थथे हे “अथे धका धयाव वन” ‘अय् धया वन’, “बखुंन व्वस्यकल वन”—“बखू व्वय्कः वन”, “भपाव च्वनाव दिल”—“भपा च्वन दिल”, “नकः तिनि”—“नक निनि”, “नयाव वन”—‘नया वन ।’

(६) गुलीं कारक विभक्ति प्रत्यय नं ठीक कथं ‘ते, तेत, तेसं, तेके’ यायेमाः । “तय् (तये), तय्त (तयेत), तय्सं (तयेसं), तय्के (तयेके)” थथे याय् मज्यू । थथे हे सप्तमी विभक्ति प्रत्यय “बखत+ए=बखेत” याये माः । ‘बखतय्’ याये मज्यू । थुगु प्रकारं “सफुलीया-सफुले, विषयेया-विषयले, लहातेया-लहाते वा लाहातय्” याये मज्यू । थथे हे सर्वनाम तृतीय विभक्ति ज्वी बले—“थः” शब्दया ‘थमं’ याये माः । ‘थम्हं’ याये मज्यू । थथे हे नपुंसकलिङ्ग संज्ञा शब्दया “म्हुट्टु, टुकू” शब्दया सप्तमी विभक्ती “ई” प्रत्यय याये बले, “म्हुट्टुवी, टुकुती (टुकुटी)” थथे व्याक सन्धि याये माः । “म्हुट्टुई, टुकुतिई” थथे असन्धि याना याये मज्यू । थथे हे गनं गनं “यल (ललितपुर) वन” यायेमाः । “यले (यल निवासी) वन” याये मज्यू । हानं थथे हे “व स्वानं छम्ह मिसां छुत” थ्व तृतीय विभक्ति प्रत्ययसा थ्व थथे मज्यू । ‘व स्वां छम्ह मिसां छुत’ याये माः । थुकी हानं मेगु छगू खतं नं अर्थ दु—छम्ह मिसां मेगु नं छुं छुये धंका “व स्वां नं छुत” । थथे हे वाक्य विन्यास याये बले बांलाक विचार याये माः कि “छम्ह मिसां मेमेगु नं छुं न छु छुये धुंका व स्वानं (स्वां सहितं) छुत । इ० [क्रमशः]

सूचना—श्री चतुरन्त शाक्यं दाना याना विज्यागु भिम्ह प्राहक दान फूगु लच्छि दतं मयात । तर थौं तर्क प्रार्थना पौ वया हे च्वनतिनि । उकिं आपालं भाषा, धर्म, साहित्य प्रेमीपिन्त निराश याय् माःगुली जिमित साव दुःख दु । वेकः पिन्त जिमिसं आश्वासन बी कि याकनं हे मेमेपिं श्रद्धालु, भाषा, धर्म व साहित्य प्रेमीपिसं प्राहक दान याना दी । व दान थुगु बारे निराश ज्वी माः पिन्त बीफई । —व्यवस्थापक ‘धर्मोदय’

छन्हुया खँ

छिमिथाय् दुला ?

तारीख, महीना छुं नं लुम-
मन तर घटना बांलाक हे लुमंति ।
प्रायः याना विदेशीपिके अन
देशयापिसं न्यनीगु प्रश्न खः
“छिमि थाय् दुला ?”

छन्हुया खँ खः । जि लंकाया
समुद्र सिथं सिथं लंकाया पासापि
नाप चाहिला च्वना । खा-
उंसे च्वंगु फय् हुरूरु वया
च्वन । जिपि न्यासी वनाच्वना ।
छम्ह पासां चद् न्यन—“छिमि
थाय् नं थजागु फय् दुला ?” जि
दु, महु हे धाय् मलानि पासां
हानं धाल—‘छ’ गजागु भाग्य
थजागु समुद्रया हवा नय् दुगु ।
जिगु धाय् पाः वल—“न्हासा
नु रे । नेपालयागु फय् नका जि
महा भागिमानी याना बी ।”

‘गजागु फय् ?’

‘थन थें लखे हाना वःगुला
मखु । तर हिमालया च्वापुई
हाना तःप्यंक वःगु फय्का ।
गजागु ज्वी वला जि धाय् मखु ।
हाँ, पाःगु थुलि हे खः कि थन
लखे हाना वःगु खाउंगु फय्
नेपाले च्वापुई हाना वःगु !’

थ्व खँ पासाया म्हुतुई घौ फी
थें जुल । पासां छुं मथा । जिनं
छुं मथया । तर मन न्हिला धया
च्वन—“छिमिथाय् दुला ?”

—भिक्षु अश्वघोष

न्हाय्पं हीया दना वन ।

थ्व छन्हुया घटना खः ।
छम्ह साब धर्म देशना बी न्हाम्ह
भिक्षु छम्ह दु । छन्हु व भिक्षुं
उगु गामे वा लयूगु ज्यामिज्या
याना च्वंम्ह छम्ह ‘सामि’ धम्ह
मद्रासीयात सःता न्यन—छंत
छन्हु वा लयाया ज्याला गुलि
दु ? सामि जवाब बिल—छतका ।
भिक्षुं सामियात धाल—जि न्हि
छतका ज्याला बी । बुईं जंधू
हियू व त्यानु ज्वीक वा लः वने
सत्ता विहारे वया जिगु धर्म
देशना न्यंवा ।

कन्हे खुनु सामि विहारे ज्या
वनेगु ईले विहारे वया धर्म-
देशना न्यं वल । भिक्षुं नं थःगु
चातुर्यता क्यना मधुर स्वरं अने
तनेगु धर्मदेशना यात ।

सामिया धर्मोपदेश न्यन्यं
न्यन्यं त्यानुया वल । उखें चुया
च्वन, त्यानुल ; हानं थुखे चुया
च्वन, हानं त्यानुल । अले पुलि
चुया च्वंम्ह मुल पचि छ्याना
च्वन । तर देशना सिमधः ।

च्वन, च्वन, च्वन ! च्वनां
च्वने मफुत । अले वाथा इथि
दना धाल—“भन्ते ! ल्याहाँ वने
त्यल ।”

भिक्षु—“गुबेतजाल सामि ?

अले ज्ञान कपा स्यात

कपा स्याना च्वंगु तन्हु हे
दन । कोठाय् जक च्वना च्वइ
जक च्वंगुलि थ्व कपा स्यागु
धका मेपिसं धागुलि थौं तिनख्यो
पाखे चाहू वना । लुमुरी गः
चाहिला थाहाँ वयां भन कपा
स्यात । इक्कुसे नं च्वनावल ।
चाहू हुँ धापि खना नं तँ प्याहाँ
वल । ततः पला यानाः छँ पाखे
वया च्वना वले निम्ह ज्यापुनीत
खँ लहाना वनाच्वन । इमिगु खँ
जित मस्यू छाथें आकर्षित
यात । छम्हेस्यां मचा छम्ह लुकुं
छिता च्वंगु नं दु । निम्ह खँ
लहाना च्वन ।

‘थ्व मचाला धाथें हे
ग्यानिका ।’

‘क, थ्व मचाया ताल हे
मस्युनि ।’

न्हाचनिसें ला सुम्क च्वं
(२३९ पृष्ठे स्वया दिसँ)

अपायसतं छु हथाय्गु ज्या दु ।
धर्मदेशना हे सिमधःनि ।”

सामि—‘मखु, भन्ते ! ज्याला
मयूल । बरु जंधू हियूगु सह-
याना च्वने फु । न्हाय्पं हियूगु,
च्वना च्वनाथें त्यानुया वःगु
सह याय् मफु ।

सामि दना मोलमिन शहर
पाखे स्वयाः सरासर वन ।

भिक्षुया धर्म व्याख्यानया
अध्यास आपा भचा जु हे जुल ।

—श्री गजरत्न उपासक

जवाहरलाल नेहरू

—श्री बेखारत्र 'किरण'

विश्व प्रसिद्ध, महात्मा गांधीया शिष्य, भारताया
हृदय-सम्राट पंडित जवाहरलाल पंडित मोतीलालया

लाल खः। वेकयागु नां, थौं

कन्हेयागु जमानाय गांधी-

जुयागु नां थें भोपडीं निसें

महले च्वंपिसं नापं स्यू।

झाय् ? थुकि कि वेक नं

थःगु मातृभूमि स्वतन्त्र याय्या

कारणे गुली कष्ट नल, गुली

जेले च्वन, गुली छु जुल।

आखिरे उकीया फल पावे हे

जुल—भारतया प्रधान

मन्त्री ! थौं कन्हे जा भीसं पंडित

जवाहरलाल धका

नामं पुकारे याय् तर वेकःया

मचा बले सिगु नां खः

'नन्हा' अहा ! गुली लोगु नां।

सकसिनं वेकःयात थ्व

हे नामं सतीगु। उकि भीसं नं

थ्व हे नामं वेकःयागु

मचा बाखें व्वने।

पंडित मोतीलाल नेहरू, गुम्हसिगु

वसः लण्डने

सुइकिगु व पेरिसे हीके छ्वइगु

जुसेली थःम्ह नन्हाया

निर्ति छु मयात ज्वी। नन्हायागु

हेर विचार याइपिं

हे अंग्रेज धाइ। थुपिं हे धाइतेसं

नन्हायात नकीगु

वकीगु व चाहीके यंकीगु खः।

नन्हायागु खिलौना-

या लागी लण्डनंनिसें भीके याना बी।

थुलि जक मखु नन्हायात आखः

व्वंकिपिं नं अंग्रेज

गुरुपिं हे। गुरुपिं मध्ये मिस्टर

ब्रुक्स विशेषं द्रष्टव्य,

गुम्हसिगु नां श्री नेहरू जुं

आःतकं काःनि। वचपन

तालिम सिधेका नन्हायात

बिलायते "हिरो आव दि

हिल" स्कूले, गुगु स्कूले कि तधंपिनि काय् मस्त जक
व्वनीगु जुया च्वन अन भर्ना जुल।

नन्हायागु वचपन बले सिगु कहानी व्वने बले साव
हे मज्जा। नन्हा ख्वया च्वंगु खना यदि सुनानं "झाय्
ख्वया च्वना ? सुनां दाल ?" धका न्यंसां न्यंम्हसित
तुं क्यना "छं हे का" धका न्यंम्ह सिततुं पाः
याना बिइगु।

नन्हायागु जन्म-दिन दच्छि छको धुमधाम नक्सां
माने याइ। उखुन्हुयागु खँ हे च्वय् म्वाल का। छम्ह
जुजु थें च्वंक मनूतयगु बिचे चाहिला जुइ। नन्हा
या "अहा ! निह निह जिगु थथे हे जन्म-दिन माने याय्
दसा गुली ज्यू" धका सम्भे जुयाच्वनी।

छन्हुया खँ खः नन्हां टेबुले निपु फोन्टेन खना
बिचा यात। बायात निपु फोन्टेन छुयाय्त छपु दसा
गा हे गाः। छुकियात निपु माःगु दु ?" अले छु ? छपु
फोन्टेन कया जेबे सो थन। पलख जाय्का जब मोति-
लालया मिखा टेबुले वन, छपु फोन्टेन गायब। न्यंकन
फोन्टेनयागु बारे न्यना जुल तर गनं दैगु ? आखिरे
नन्हायाके न्यन तर नन्हां झाय् कनी ? थःम्ह कया तःगु
दुगु। मोति लालं उखुन्हु नन्हायात थपाय् सकं कसा
यात कि म्हे वासः मतसें मगात।

नन्हां कसा नल तर वं थः अबु प्रति छगः आखः
हे न्यं मवा। थःगु भूलया निर्ति थम्हं तुं खूब पश्चाताप
यानाच्वन।

(अले भन कपा स्यातया ल्यं)

च्वन नि। थज्याम्ह मचा ग्यानि

मखुसा सु ग्यानि ले ? गुलि यइ-

पुसे च्वं। स्वे हे हिरार्थे च्वं।

था धां चुप्पा छक नल।

मांम्हसिनं धाल—'छँ मध्यं

बलेनिसें नय् मां नय् मां धाइगु।

थन्याम्ह मचायात नं ग्यानि

धाय्गुला ?'

मचा हे ला खःनि। न्याम्ह

मचां नं नय् हिं धाइ। नय्त ला

स्वाय्गु खनि। थुकी मचां छु

स्यू धका।

व नं जा हे माःम्ह। थौं-कन्हे-

या बखते कनि व दुसेमरिहे नय्

मदु बले जा गनं हय्गु.....।

ज्यापुनीत खँ ल्हाल्हां वना-

च्वन। तर थ्व संसार गपाय् सकं

आश्चर्यगु ज्वी धुंकल। अन्न

दातातय् हे नय् मखने धुंकल।

थ्व विध्वंस युगाया चिं मखुसा

छु ?.....

अले, भन कपा स्यात।

—धुयास्वां सायमि

बर्माय लुम्बिनी जिर्णोद्धारया निति उठे जूयथाश्रद्धा चन्दा

१६५ न्याउस्वे माइलिया- वासी पिनिगु १४०॥॥)	१८६ " दोमा " ५)	२१० " ऊ व्वं तायागुया " १)
१६६ न्याउस्वेया फया दगा उछु — १०)	१८७ " मा तेँ तेँ ची " २)	२११ " दो सोतेँ जहानभोछि " " २)
१६७ न्याउस्वे फया दगा उ. साउँ— २५)	१८८ " ऊ भोग " ५)	२१२ " दो अँन्हे, मपो " १)
१६८ ञौस्वे सासीत्वा या- पिनिगु दान ६१॥॥)	१८९ " दो खँ नू मौलमिन १)	२१३ " को फेटेँ, कोसोटें " २)
१६९ ञौस्वे म्योली त्वा पिनिगु दान ४०॥॥)	१९० " मौतिन ची " ॥)	२१४ श्री ऊ ल्हाम्येँ मण्डलेया मौलमिन बर्मा १)
१७० " कंसात्वा " ८०॥॥=	१९१ " दो शिन् टेन् " १)	२१५ " " थ्वँ येँ कदा- इन गाँ तथ्वँ " १)
१७१ " नन्दवं त्वा " ६७॥॥=)	१९२ " खँ लें लें " १)	२१६ " हडवं-म माओ मौलमिन " १)
१७२ " नं पंत्वा " १०६॥॥=)	१९३ " दो ए च्वे " १०)	२१७ " गोविन्द स्वामि " " १)
१७३ श्री छयादो ऊ केसरा ञौस्वे ५)	१९४ " ऊ, खँ मौजी " १०)	२१८ " ऊ थ्वँ सौँ माटे " " १)
१७४ ञौस्वे कंसा त्वायापिनिगु दान १६)	१९५ श्री दोचीची मौल- मिन बर्मा २५)	२१९ " मौतिन ल्वेँ, मतेँसी " " १)
१७५ श्री ऊ छेटो-दोतिफी मित्थिला ५)	१९६ " ऊ म्वंशिन् " १०)	२२० " मौँ श्वेल्हाइन मातेँसी " " १)
१७६ श्री व्वश्ये मौलमिन बर्मा १०)	१९७ " ऊ मौजी रंगूल " १०)	२२१ " ऊ अनुल्हाइन " " १)
१७७ श्री ऊ, ओं फे " " ५)	१९८ " ऊ औँटेँ, कमाखें रंगूल " १०)	२२२ " म ए छयउ, मासोव्वँ " " १)
१७८ " दोनं मू तेगुं तथों ५)	१९९ " मौँ यूची रंगूल " १०)	२२३ " मारती " " १)
१७९ " ऊ, थ्वंतेँ " " ५)	२०० " दो एथारी बहं रंगूल, ५)	२२४ " ऊ साओँ, मचेँ व्वे " " २)
१८० " ऊ, भा चीन " ५)	२०१ " दो रूपमाला " " ५)	२२५ " मा सो म्याइन " " १)
१८१ " ऊ, एमौँ-ऊ हौँकसि ऊ भाथ्वं ५)	२०२ " तीलाश्यंजी " " ५)	२२६ " मा एत्वेँ " " १)
१८२ " ऊ, रवी-ऊ, फोच्यो ५)	२०३ " दो अमा " " २०)	२२७ " ऊछे ओँ, मातेँ च्याइन " " १)
१८३ " मौँ, स्वेए मौलमिन १०)	२०४ " दो चन्दावती व छो सुचित्त मौलमिन बर्मा ५)	२२८ " ऊ ओँ म्याइन " " १)
१८४ " ऊ कोकी " १)	२०५ " माशौँ श्वेतौँया मौलमिन बर्मा ३)	२२९ " मा काझी, मा- सौँतेँ " " १)
१८५ " छयामा दोमा ; ५)	२०६ " दो तं श्वे, भतेँ व्वेँ चैखमी " १)	२३० " को सँ अँ " " १)
	२०७ " दो फवामे मण्ड- लेया मौलमिन " १)	
	२०८ " ऊ टाटी चेँठ मण्डले " " १)	
	२०९ " म स्वँअे " " १)	

लुम्बिनी— गन तथागतया जन्म जुल ।

थुगुसी नं २८ मई खुनु
स्वाया-पुन्ही बुद्ध-जयन्ती महोत्सव धुम धामं माने
यात । सुथं निसें तथागतया पवित्र भूमी बुद्ध-जयन्ती
माने यायूत भैरहवा, तौलिहवा व आसपासया ग्राम
निवासीपिं मुं वल । वन छगूलिं ध्वज पताका व्वयकल ।
अनं सुथे ६ बजे भिक्षु संघ द्वारा सूत्र पाठ जुल । ७।
बजे सकल धर्म प्रेमीपिसं पञ्चशील कया बुद्ध-पूजा
यात ।

न्हिने साडे तीन बजे श्रीमान् चौधरी शिवशरण
प्रसादजुया सभापतित्वे बुद्ध-जयन्ती महोत्सवया आम
सभा जुल । सभापतिजुं आसन ग्रहण यायू धुनेवं भिक्षु
धर्मालोकं सकसितं शील प्रदान याना विज्यात । अले
अनागारिका चन्द्रशीला जय मंगल पाठ सकसितं
न्यंकल । तदन्तर श्री कृष्णचन्द्र शास्त्री (प्रधाना-
ध्यापक, बुद्ध विद्यापीठ, तौलिहवा), भिक्षु अनिरुद्ध, श्री
अनंगमान श्रेष्ठ (सभापति ने० कां० मांफ खंड), श्री
नरदेव पाण्डे 'साहित्य रत्न' (अध्यापक, बुद्ध विद्यापीठ,
तौ०), श्री सत्यनारायण मल्लिक (प्रचार मन्त्री ने०
कां० मां०), भिक्षु महानाम, डा० ए० पी० कर पाठक
आदि सकसिनं लुम्बिनीया गौरव व महत्व क्यना दिल ।
अन्ते सभापतिजुं लुम्बिनीया गौरवं याना भीत स्मेतं
विदेशं गुलि गौरव दृष्टि स्वया च्वंगु दु धैगु दिग्दर्शन
याना क्यना दिल नाप नापं सभायू उपस्थित जू वःपिं
सकल धर्म प्रेमीपिन्त धन्यवाद बिया सभा विसर्जन
यात ।

सन्ध्याइले बुद्ध जन्म जूबले कपिलवस्तु व देवदह

या जुजु व प्रजा सकसिनं लुम्बिनीनिसें यात्रा याना
कपिलवस्तु लित यंकूगु लँ हे जुलूस सहीत बुद्धमूर्ति यात्रा
याना यंकू बले २५०० दँ न्हापायागु झलक छक सक-
सितं दर्शन जुल । जुलूस यथा स्थाने थ्यनेवं प्रसाद
वितरण जुल अनं न्हापा स्वां वा गाः थें बतासा वा
गात । मनं मन बतासा हल । बहनी नं भिक्षुपिनिपाखें
सूत्र पाठ व प्रदीप पूजा जुल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

(तस्वोर लिपाया अंके च्वनी)

जन्मोत्सव— अक्षय वृत्तिया । श्री सुमङ्गल विहारे
माननीय प्रज्ञानन्द महास्थविरया जन्मोत्सव धुमधामं
माने यात । सुथे शील-प्रार्थना, बुद्ध-पूजा, धर्म देशना
जुल । संघ भोजनोपरान्त जन्मोत्सवया उपलक्षे भिक्षु
अमृतानन्दया सभापतित्वे छगू सभा नं जुल । सभायू
यें यल, रुवप, बलम्बुया श्रद्धालुपिसं भाग काल । भाषण
व्युपि मध्ये भिक्षु सुबोधानन्द, भिक्षु बुद्धघोष, भिक्षु
प्रज्ञारश्मि; अनागारिका व्याणशीला, सत्यशील; श्री सुन
उपासक व उपासक पूर्णमानया नां उल्लेखनीय जू ।

बिचे बिचे बालक बालिकापिसं संगीत नं न्यंकल ।
मानशोभा व नानीछोरी निम्ह मचातयूगु 'प्रश्नोत्तर'
न्यनाः ला दर्शकपिं हे छक पडे जुल ।

अन्ते सभापतिजुं थःगु आसनं दनाः मुसु मुसु
न्हुन्हु ताउ तक भाषण याना विज्यात । विशेष वस-
पोलं शिष्यवर्गं थथे हे कृतज्ञता खंका च्वने माः धैगु
पाखे श्रोतागणपिनि मन छ्वयू धुंका सभा विसर्जन
याना विज्यात ।

सन्ध्याइले गिलान प्रत्यय-पूजा व प्रदीप-पूजा नं जुल ।

अनं पुण्यानुमोदन याना जन्मोत्सव सम्पन्न यात ।

ग्राहक दान

राष्ट्रीय गरीबी समस्या हल यायत विनोवाजी भूदान यज्ञ याना चंत्रं भीसं भीगु भाषा, साहित्य व धर्म उन्नतिया लागि ग्राहक दान यज्ञ याय माला चंत्रु दु । वरु, थुकी छुं शंकायाना चवने माःगु मदु कि ग्राहक दानं भीगु साहित्य उन्नति ज्वी मखु । थौं भीगु भाषां गुलि पत्रिका प्याहाँ वया चंत्रु दु ग्राहक कमया कारणं मद्या धैपिं सुं मदु । उकि फुफुपिसं जन्मदिं वा मेमेगु थः यःगु उपलक्ष तयाः प्यम्ह, खुम्ह, भिम्ह, सच्चिम्ह गोम्ह फु वम्ह ग्राहक दान याना दिसं ।

ग्राहक दानं ध्येवा मदया वा मेमेगु छुं न छुं कारणं लय-पौ व्वने मखना/चंत्रपिं, व्वनेगु तिव्र अभि-लाषा दयाः नं 'छुयाय् !' धया चंत्रपिं असहायपिन्त सहायता बीगुया नौप थःगु राष्ट्रया मनूतयत् बुद्धि तिष्ण याना बीगु नं खः ।

ग्राहक दान मेमेगु दानथें आपाः माःगु दान मखु । भिम्ह ग्राहक दान याना दीत स्वीतका दसा गाः । वथें सच्चिम्ह जूसा स्वसः । अथे धका थ्व दान तुच्छ ज्वी फैं मखु । साहित्ययात त्यवा बीगु वा साहित्य प्रेमी अपो देकेगुलीं थुकीयात साहित्ययात जीव दान बीगु धासां ज्यू । अनं मनूतयत् हृदये श्रद्धावाणी दु छुया बीगु जुया निति धर्म दान नं धायफु । बुद्ध कताः विज्यागु दु—“सव्वदानं धम्म दानं जिनाति ।” अले थुजागु ज्यां स्वर्गे मथ्यनी धैगुला आशंका काय माःगु हे मदु ।

स्वंगुगु ग्राहक दानया विशेषता खः कीर्ति ! छिगु नां दके न्हापां साहित्य व भाषाप्रेमीपिसं नुगःलं निसें काई । अनं छिगु सहायतां लय-पौ व्वम्हं न्हि छक छिगु नां मकासां लय छकला अवश्य काई । दके लिपा जिमिसं काय् छायाधासा छिसं जिमिसं पिकया चवनागु लय-पौयात त्यवा जक व्यूगु मखु, अपितु उद्देश्ययात नं त्यवा व्यूगु खः । भीगु थौं तक प्याहाँ वया चंत्रु गुगुं लय-पौया उद्देश्य पत्रिका पिकया ध्येवा कःगाय् याय, आजीविका याय् धैगु मखु । सकसियां छगु मात्र उद्देश्य खः फक आपा भी देशवासीपित थःगु साहित्य थम्हं म्हसीके बी, साहित्य प्रेमी अपो देके, लय लय देशवासीपिनिगु नुगः ले न्हू न्हूगु ज्ञान व शिक्षा मुनाः बी । छिगु ग्राहक दानं याना थ्व जिमिगु शुभेच्छा सफल ज्वी । अले भीगु देशे याकनं अन्धकार हटे ज्वी ।

उकि फुफुपिं श्रद्धालु, धर्म प्रेमी, साहित्य प्रेमी, स्वदेश प्रेमीपिसं फक ग्राहक दान याना दिसं । ग्राहक दान याना दीगु इच्छा दुपिसं व्यवस्थापक “धर्मोदय” या नामे ग्राहक दानया ध्येवा व छुं थःगु मने वःगु शर्त—पौ म्वया व्वने सःथें चंत्रपित बीगुला ; सर्व साधारण छुं भेद मतसे बीगुला ; प्रार्थना पौ व्यवस्था-पकं कायगु ला, थःथाय् दुकायगु ला ; थ्व नं चवया हया दीमाः । अनं छु उपलक्ष तया बिया दियागु खः वनं चवयाहया दीगु असल । सुं परलोक जुया वम्हसिगु नामं बिया दियागु जूसा संक्षिप्त विवरण नं चवया हया दीसां ज्यू ।

थ्व पुण्य कार्य कन्हेयात धका तोता छुया दी मते थौं हे व्यवस्थापक नामे पौ चवया दिसं ।

—व्यवस्थापक “धर्मोदय”

४, रामजीदास, जेटिया लेन

कलकत्ता—७